

ч. 1 (205) 2022

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

1 (205) 2022

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВДІЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не кінечно є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скоро-чувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №1 (205) 2022
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки:
Пластун з Німеччини Ренат Суботін після складання Пластової Присяги. Київщина, 4 квітня 2022 р.
/ Фото Миколи Тимченка

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

5 Юрій Леськів
«Зродились ми Великої години»

ОФІЦІЙНЕ

6 Станіслав Андрійчук
Ми 110 років боремося і з Твоєю поміччю переможемо!

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

8 Юрій Леськів
Після битви за Київщину: Нова Басань

10 Ростислав Антимис
Для продовження «Чмолівського» пластування

13 Тереса Ляхович
У чудовому австралійському лісі

16 Софія Петричко
Пластуни Закарпаття відсвяткували
100 років від заснування Пласту в Берегові

19 Микола Тимченко
Пластун Ренат Суботін повернувся з Німеччини,
щоб стати до лав захисників

22 Оксана Пужаковська
Мирон Спольський: «Маємо далі завзято працювати»

Я ТАК ДУМАЮ

24 Лариса Залеська Онишкевич
Нові історичні обставини вимагатимуть нового пластування

БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ

26 Юрій Юзич
Пласт у боротьбі за Україну: підсумки першого місяця війни

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

30 Ольга Свідзинська
«Щоденник пластуна» Михайла Белея

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

32 Устя Стефанчук
Дора Салабан Горбачевська

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

36 Лариса Залеська Онишкевич
Іван Манастирський — «Телесик», ЛЧ

НАША ІСТОРІЯ

40 Олесь Юрченко
«Сіроманська хроніка» — не лише історія пластового куреня

42 Андрій Сова
Другі національні спортивні змагання українців Галичини
1914 року на площі «Сокола-Батька»

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

46 Анатолій Петльований
23-й випуск. 100 років Пласту на Закарпатті

НА ВІЧНУ ВАТРУ

49 Леся Савин Юзенів, «Верховинка»
50 Роман Дубінський
51 Ростислав Бальзан
53 Тарас Лаврів
54 Льонгин Когут

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

56 Ольга Свідзинська
Зміст «Пластового шляху» за 2021 рік (числа 201—204)

Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.

До суду тебе не скують ланцюги,
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навкруги
З шаблями в руках на сторожі.

Стоять, присягають тобі на шаблях
І жити, і вмерти з тобою,
І прапори рідні в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою!

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ
1917

Пластова ватра воєнного часу у 112-й бригаді територіальної оборони Києва,
12 квітня 2022 р. / Фото Миколи Тимченка

Залишки російського танка.
Він вже ніколи не стрілятиме в українців.
Чернігівщина, с. Нова Басань,
11 квітня 2022 р. (11 днів після звільнення).
Фото Юрія Леськова

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

«ЗРОДИЛИСЬ МИ ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ»

90 років тому, в далекому 1932-му, марш українських націоналістів «Зродились ми великої години» отримав статус Гімну ОУН. Таке рішення прийняв Провід Українських Націоналістів. А в 2018-му, вже в незалежній Україні, адаптований до сучасних умов варіант пісні став маршем українського війська. Однак поведемо мову не про історію цього музичного твору, а про його зміст.

Великої години зродилося покоління українців, яке мужньо рушило у нерівний бій з німецьким нацизмом і з російською большевицькою ордою у 1940-х — 50-х роках. Не так вже й давно це було. Адже про важкі події тієї війни, про лихоліття, а також про мужність і стійкість українських повстанців можуть розповісти тодішні діти чи підлітки, а тепер найстарші пластуни сеньйори країн діаспори. Спомини з тих років із пам'яті не стерти.

Минули десятиліття, і у велику та вирішальну годину зродилося нове покоління, яке знову прийняло бій із російськими нелюдами. Цього разу обставини інші. Тепер ми не є бездержавним народом, як колись, — ми вільна країна у центрі Європи.

Зрозуміло, ми очікували нової навали російської орди, а отже готувалися. Віримо у наші Збройні Сили, які з 2014 року — від початку російсько-української війни — стримують окупантів. А ще важливо, що з нами — весь цивілізований світ, який щораз більше допомагає долати московську сарану.

Ніби передбачаючи події, в попередній редакційній статті ми писали про те, що Україна саме тепер потребує залізних людей. Чобіт російського окупанта 24 лютого лиш ступив на нашу землю — москалі танками рушили на Київ, Чернігів, Суми, Харків, Маріуполь та інші міста, — як такі «люди з заліза» знайшлися: до зброї взяли тисячі українців, а з ними й члени нашої організації. Багато — як добровольці з перших днів війни.

Пластуни у різних бойових підрозділах виявили мужність в обороні Києва, Маріуполя та інших міст і сіл по всій лінії ворожого наступу.

Наші військовики-пластуни успішно штурмували ворожі позиції, звільняючи населені пункти від російської нечисти. Ми перемогли у битві за столицю.

—”—

**БОЛЯЧЕ НАМ, БО ТРОЄ ВИХОВАНЦІВ
ЗА УКРАЇНУ ВІДДАЛИ ЖИТТЯ.**

**ЦЕ РОМАН ДУБІНСЬКИЙ, РОСТИСЛАВ
БАЛЬЗАН І ТАРАС ЛАВРІВ. ВІЧНА СЛАВА
І ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЯМ-ЗАХИСНИКАМ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ НАШОЇ КРАЇНИ.**

Українська громада перетворилася на справжню армію волонтерів. Люди взялися до праці повсюди: на рідній землі і за кордоном. Тепер той, хто не тримає зброю в руках, віддає багато зусиль і часом робить неможливе, аби забезпечити наших бійців усім необхідним. А потреби значні, бо ворог лютий і до зубів озброєний. Московські командири, як це в них віддавна водиться, не шкодують ні своїх солдатів, ні техніки, ні ресурсів. Отже, зупинити таку навалу непросто. Та нам це під силу!

Перед нами тривала і важка боротьба. Але скільки б сил це не коштувало, результат буде один: ПЕРЕМОГА! Адже у двобої зійшлися не лише українці з москвитами. Це справжнє цивілізаційне протистояння, в якому темрява буде подолана.

—”—

**І ОСЬ МИ ЙДЕМ У БОЮ ЖИТТЄВОМУ —
ТВЕРДІ, МІЦНІ, НЕЗЛАМНІ, МОВ ГРАНІТ.
БО ПЛАЧ НЕ ДАВ СВОБОДИ ЩЕ НІКОМУ,
А ХТО БОРЕЦЬ — ТОЙ ЗДОБУВАЄ СВІТ!**

we've been fighting for **110** years, so we'll win

HELP US TO PROTECT UKRAINE

plast.org.ua/donate

МИ 110 РОКІВ БОРЕМОСЯ
І З ТВОЄЮ ПОМІЧЧЮ ПЕРЕМОЖЕМО!

СКОБ, подруги і друзі!

Від імени Пласту України вітаю із 110-ю річницею організації, з Великодніми святами та висловлюю глибоку вдячність за підтримку у складні часи.

110 років українському Пласту. 110 років пластуни докладають усіх зусиль для здобуття незалежності нашої країни. Дякуємо кожному за підтримку України сьогодні, коли це вкрай важливо для перемоги.

Завдяки допомозі світової пластової спільноти Пласт України сьогодні — це підтримка для десятків тисяч українців.

ПРОТЯГОМ ОСТАННІХ МАЙЖЕ 2 МІСЯЦІВ ПРАЦЮЄМО У ТРЬОХ НАПРЯМКАХ:

- надаємо захист пластунам-військовикам, щоб кожен, хто бореться — вижив;
- підтримуємо громади, які постраждали від війни, надаючи гуманітарну підтримку;
- продовжуємо онлайн (і частково — офлайн) роботу з дітьми. Виховники допомагають їм «зліпити до купи» розбитий війною світ. Діти скучили за заняттями наживо, проте наразі це є надто небезпечним і можливе тільки в деяких осередках.

Кожен з нас складав Присягу на вірність Україні, протягом усього існування Пласту ми навчали дітей і молодь любити нашу країну. Тож не дивно, що у часі війни кожен пластун став на її захист, виконуючи Перший Обов'язок пластуна! Хтось — підтримує фінансово, хтось інформаційно, а близько 1000 наших побратимів — зі зброєю в руках.

Тому 110 річницю нашої організації ми присвячуємо тим, від кого найбільше сьогодні залежить майбутнє України та кожного українця, — нашим пластунам-військовим та їхнім найближчим побратимам. Ця війна вже забрала 9 життів пластунів.

— ” —

МАЄМО ВЕЛИКУ ЦІЛЬ — ДОПОМОГТИ ЗБЕРЕГТИ 2000 ЖИТТІВ, З ЯКИХ — 304 ПЛАСТУНИ.

Сьогодні вони звернулися по допомогу, розраховують на нас, коли вже більше немає на кого, адже ресурси держави не вистачає, а поміч потрібна тут і зараз.

110
робимо все для перемоги
plast.org.ua/donate

Виховник передає цінності юнакам, а ти передай захист

110
робимо все для перемоги
plast.org.ua/donate

Врятуй життя військовим, допоможи нам закупити 750 аптечок

МИ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ ПІДТРИМАТИ ЇХ ТА ЗАБЕЗПЕЧИТИ НЕОБХІДНИМИ ДЛЯ ВИЖИВАННЯ РЕЧАМИ, А САМЕ:

- 1480 аптечок (індивідуально)
- 200 рацій (індивідуально)
- 20 тепловізорів (для підрозділів)
- 20 приладів нічного бачення (для підрозділів)
- 4 машини (індивідуально)

\$300,000 — вартість того, щоб наші друзі були забезпечені засобами для виживання. Спільно ми збережемо їм життя, адже вони наближають нас до перемоги!

Якщо зараз Ти маєш змогу, долучися до збірки коштів чи допоможи залучити товар зі списку у будь-якій кількості. Будемо щиро вдячні Тобі за поміч.

ВАРІАНТИ ПІДТРИМКИ:

- PayPal
- Криптовалюта
- Банківський рахунок
- через платформу Benevity — якщо компанія, в якій Ти працюєш, є в переліку цієї платформи, то Твій внесок на підтримку Пласту України буде подвоєно компанією. Перевірй і ознайомся більше тут: <https://benevity.com/>

Усі звіти щодо підтримки за останні 2 місяці можна прочитати за посиланням: https://www.plast.org.ua/tag/zvity_natsstabu/.

— ” —

МИ 110 РОКІВ БОРЕМОСЯ І З ТВОЄЮ ПОМІЧЧЮ ПЕРЕМОЖЕМО!

Зі щирою вдячністю та пластовим привітом СКОБ!

Голова КПС України Станіслав Андрійчук

ПІСЛЯ БИТВИ ЗА КИЇВЩИНУ: НОВА БАСАНЬ

пл. сен. ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ, СМ

Важко відчувається дихання війни, коли читаєш повідомлення з фронту чи тимчасово окупованих територій, жахаєшся від розповідей очевидців, що пережили російську окупацію, коли оглядаєш сюжети на телебаченні чи у мережі. Інакше — коли безпосередньо на місці подій бачиш наслідки «русского міра»: велику біду та людське горе, що зі собою принесли на нашу землю московити. Навівають сум і невимовний жаль потрошені, обгорілі будівлі в українських містах і селах, куди влучили російські ракети, стріляли танки чи «гради»: на заході і сході, на півдні і півночі. Повсюди.

Після важких боїв ми отримали першу значну перемогу — у битві за Київщину. Звільнені населені пункти довкола столиці, села сусідньої Чернігівщини знову повертаються до мирного життя. В одному з них — в Новій Басані — побував через 10 днів після звільнення.

Бійці батальйону «Братство», які звільняли село, цього разу доставили людям харчі. Поділилися тим, що мали, бо громада тепер усього потребує.

Біля кав'ярні у центрі села, куди зійшлося трохи людей, з'явилася можливість поспілкуватися з мешканцями. Солдати вивантажували на склад харчі, роздавали всім, хто просив, свіжі приготовані вареники, консерви чи печиво, а я звернувся з запитанням до жінки, яка стояла поруч.

— Як вас звати? — питаю.

— Світлана Іванівна Приходько, керуюча справами Новобасанської сільської ради, — відповідає вона.

— Як жилося в окупації? — запитую.

— 28 лютого до нас зайшли російські війська. Зробили прострел на всі сторони і до 30 березня тримали, не випускали з дому, не дозволяли виїхати навіть діткам. Тоді вже кількість людей збільшилася вдвічі, бо до нас прибуло дуже багато киян з маленькими дітками.

Окупанти розграбували всі магазини, залазили в будинки, де ніхто не живе. Все били, грабували, розкидали скрізь. Привели будинки до страшного стану, що досі їх неможливо повернути до нормального вигляду. Майже в кожному городі була закопана техніка. Через село пройшло понад півтори тисячі одиниць техніки.

Людям складно, дехто помирав вдома, особливо залежні від ліків, яких не було. Коли я сказала одному з росіян, що в нас є літні люди, хворі, і спитала, чи можна їх вивезти, він сказав: «Стреляють. Вивозити нельзя. У вас даже есть на сносях — будете по старінке рожать в тазік».

Людей і допитували, і погрожували, знущалися. Особисто до мене в будинок зайшли — зразу стріляли.

Цінувати не вміють нічого. Викорчовували сади своїм транспортом, розламували все. Забирали з погребів харчі. Жили не як люди. Вони в одній кімнаті живуть, в іншій ходять в туалет. Все нищили, нічого не цінували зовсім. І найбільше те, що не можна пояснити, — з ким російський солдат прийшов воювати: з мирними людьми, з дітьми і літніми? Солдат повинен воювати з солдатом, з рівним собі, а не зі слабкими цивільними.

< Знищений ворожий танк у Новій Басані.
11 квітня 2022 р. Фото автора

На прощання мовив:

— Ми обов'язково переможемо. Слава Україні!

— Героям слава! Все буде Україна! — впевнено відповіла жінка, а в очах відображався біль нещодавно пережитого.

Те, про що розповіла пані Світлана, ми побачили, пройшовши сільськими вулицями. Велика кількість спаленої російської техніки на дорогах, у дворах господарств, розкидані речі російських солдат, знищені будинки, спалені господарські споруди, паркани немов решето від куль... І стійкий запах горілого у місцях боїв, біля вже іржавих російських танків, БТРів, вантажівок, які палали і плавилися від українських ударів.

Десять днів перед тим у Новій Басані та в сусідньому селі Лук'янівка Чернігівської області точилися запеклі бої. Українська армія наступала, москалі у паніці та з великими втратами втікали. Ми гнали ворога подалі від столиці, подалі від Київщини, Чернігівщини, Сумщини. Ворог відступив за наші кордони, бо отримав потужний удар наших Збройних сил.

В наступі на Лук'янівку та Нову Басань брали участь і пластуни — в складі штурмового підрозділу батальйону «Братство». Один із пластунів-військовиків наступного дня після звільнення Нової Басані розмінував міст, знявши 16 протитанкових мін. Люди повідомили про небезпеку і попросили допомоги, а сапери затримувалися. Отже пластун, який знався на саперній справі, зголосився й усунув небезпеку, відтак розмінував ще декілька осель.

— ” —

**ЦІЛИЙ СВІТ СЛАВІТЬ ТЕПЕР УКРАЇНУ,
А ОСОБЛИВО ЇЇ ГЕРОЇВ.
ТОЖ ЗНАЙМО, ЩО І СЕРЕД НОВІТНІХ
НАШИХ ГЕРОЇВ Є БАГАТО ПЛАСТУНІВ.**

> Бійці добробату «Братство» після бою.
1-й ряд: «Стенлі», «Беня», пластун «Кані»;
2-й ряд: «Вітер», «Туля», «Маєстро», «Морячок»,
«Рембо», «Кельт» і «Хазяїн».
Нова Басань, 31 березня 2022 р.
Світлина з фотоархіву підрозділу

> Станція техобслуговування після обстрілу Львова російськими ракетами 18 квітня 2022 р. Фото автора

> Після ворогів в українських містах та селах — пуста і руйні. Нова Басань, квітень 2022 р. Фото автора

ДЛЯ ПРОДОВЖЕННЯ «ЧМОЛІВСЬКОГО» ПЛАСТУВАННЯ

пл. сен. РОСТИСЛАВ АНТИМИС, ВЛ,
зв'язковий куреня УПЮ
ч. 117 ім. І. Чмоли
Світлини з фотоархіву куреня

Потреба у створенні нового юнацького куреня стала тоді, коли восени 2016 року зібрались старі друзі, що повернулись до пластової діяльності після деякої перерви. В післямайданний час, в умовах російсько-української війни, гостро відчувалась потреба в пластовому вихованні, українські родини намагались записати до Пласту своїх дітей. Проте брак виховників та нових пластових підрозділів унеможлилював охоплення всієї бажаної молоді. Спроби займатись виховництвом в інших куренях, проведення не-системних вишколів для юнацтва не давали бажаного результату. Тому три пластуни сеньйори, Євген Троян, Роман Трухін та Ростислав Антимис, вирішили, що потрібно творити новий курінь. В основі ідейного наповнення має бути консервативна пластова ідеологія, методично це має бути курінь, що продовжуватиме т.зв. «чмолівське пластування», тобто «життя в природі», військову підготовку юнаків та самоуправління. Але одним з найважливіших завдань стало створення системи, що працювала б незалежно від обставин, часу та осіб.

У листопаді того ж року почався набір в пластові гуртки. Домівкою куреня став храм Благовіщення на вулиці Пасічній, тому й хлопців почали набирати серед парафіян та в цьому районі міста. Після інтенсивного проведення сходин, прогулянок на Чортові скелі, мандрівки в печери на Поділлі утворилося три різновікові гуртки: «Вовкулаки», «Вовкодави» та «Волоцюги». А вже 29 січня 2017 року відбулися установчі сходини, де юнацтво в гарячих суперечках обрало патроном куреня Івана Чмолу. Кольором хустки запропоновано сталевий сірий колір, т.зв. «feldgrau» — колір однострою УСС, а головним убором стала стрілецька мазепинка. На хустці — абрєвіатура товариства Січових Стрільців ІІ «ВС» («Воля або смерть»). Відповідно, тематика та легенда куреня натхнена історією УСС.

Першим курінним було обрано пл. прих. Олега Геруса. Влітку того ж року відбувся перший курінний табір «М'ясорубка». Юнацтво навіть ще не мало одностроїв, а лиш футболки з написом «ПЛАСТ». Найбільша складність полягала в тому, що всі юнаки куреня не мали досвіду пластування, всі, і дванадцяти- і шістнадцятирічні, були «з нуля». Цей табір мав вишкільний характер: потрібно було подати основи табірництва, піонірки, топографії та мандрівництва, навчити юнацтво розуміння та виконання обов'язків таборовика. Цей табір став серйозним мотиваційним поштовхом для юнаків, бо стало зрозуміло, для чого потрібні були гуртки на сходинах.

У вересні команда куреня здобула перше місце в змазі — піших перегонах «Осінній рейд» в категорії до 14 років, і з того часу утримувала це місце. Команді від 14 років здобути перше місце вдалося щойно в 2021 році.

Наступного року було проведено табір «Доба», де приділялась увага історії. Потім табір «Дивізія», легендою якого була 1 дивізія УНА «Галичина».

Карантин змінив життя куреня, тому влітку 2020 року табір було замінено 4-денною мандрівкою. А в 2021 році табір «Нова Держава» дав можливість зрозуміти важливість формування суспільства, держави. Легендою табору стала антиутопія та криза людського суспільства. Найбільший об'єм праці над табором і в самому таборі лягає на курінний провід та старших юнаків, що передають свій пластовий досвід молодшому юнацтву, вишколюють його. Кадра виховників має більше юридичні функції відповідальності, контролю та унапрявлення. В таборах «чмолівці» докладають багато уваги фізичній праці, облаштуванню побуту серед природи, наслідуючи діяльність свого патрона.

**ВАЖЛИВИМ ДЛЯ ЮНАЦТВА БУЛО
НАДАННЯ ЧИСЛА 117. ЦЕ ЗАСВІДЧИЛО
ЗАСЛУГИ КУРЕНЯ ПЕРЕД ПЛАСТОВИМ
ПРОВОДОМ ТА ВИХІД НА НОВИЙ РІВЕНЬ.**

▼ Теренівка — одне з улюблених занять юнацтва

◀ Пл. сен. Ростислав Антимис провадить вихованців гірськими стежками

Важливу роль курінь приділяє мандрівництву. Наразі «чмолівці» освоїли більшість маршрутів Сколівських Бескидів, Вододільного хребта, за 3 дні пройшли повністю Боржавський хребет. В планах — поступове вивчення всіх гірських масивів Карпат. Мандрують юнаки не лише в теплу пору: традиційно відбуваються зимові одноденні мандрівки.

Особливістю куреня є утилітарне використання однострою для мандрівок та таборів. Впроваджені додаткові елементи однострою, які роблять пластування зручним та дають відчуття приналежності до однієї спільноти.

Зараз курінь вже має впорядників, які вирости та виховані в ньому.

Чим ще займаються «чмолівці»? Беремо участь в крайовому змазі-зустрічі «Лисоня», старші юнаки таборують на «Кличі Лицарів», люблять хлопці на лижах та сновбордах возитися на таборі «Фест». А як без доброго діла? Прибираємо лісопарки, допомагаємо війську, благодійним організаціям.

Що в планах? Посвятити прапор куреня, створити новацьке гніздо при курені, обмандрувати всі Карпати, провести мандрівний табір. А найголовніше — стати найкращим пластовим куренем. Як писав вихованець Івана Чмоли Володимир Янів:

«ГОРІТИ, ЩОБ НЕ ОСОРОМИТИСЯ ПЕРЕД "ЗАЛІЗНОЮ ЛЮДИНОЮ"».

< Чмолівці здобули черговий верх

< Поласували лісовими ягодами

< Мандруємо не лише влітку, а й взимку

У ЧУДОВОМУ АВСТРАЛІЙСЬКОМУ ЛІСІ

пл. сен. ТЕРЕСА ЛЯХОВИЧ,
головна комендантка
Світлина з таборового фотоархіву

Літній табір Пласту Вікторії «Назад у майбутнє» успішно завершився 3 січня 2022 року, після тижня веселої, дружби та відпочинку в прекрасному австралійському лісі на нашому «Соколі» в регіоні Отвей у штаті Вікторія, Австралія.

Нам так пощастило, що ми змогли влаштувати табір у ці непрості часи! Ми щиро вдячні булавам новацтва та юнацтва за виняткові зусилля в організації цікавої, веселої програми для наших дітей. Особливо відзначилися коменданти новацтва і юнацтва, ст. пл. Андрій Михайлик і ст. пл. Тереска Гесит з надзвичайною підтримкою від ст. пл. Яреми Пришляка.

Табір був трошки менший та коротший, ніж у минулі роки — було 97 учасників, які всі приїхали з бажаннями брати участь і допомогти у справжньому пластовому дусі.

Наведемо склад головної команди, якій ми щиро дякуємо за чудову працю в організації та проведенні табору:

Головна комендантка — пл. сен. Тереса Ляхович
Скарбник — ст. пл. Андрій Берник
Писар — ст. пл. Меланія Мельничук
Бунчужна — ст. пл. Олеся Берник
Інтендант — пл. сен. Володя Герчанівський
Референт ризику та пожежі — пл. сен. Маркіян Ляхович
Референт першої допомоги — пл. сен. Оля Венгринович
Комендант новацтва — ст. пл. Андрій Михайлик
Комендант юнацтва — ст. пл. Тереска Гесит
Коменданти Татівки — пл. сен. Лариса Радіон та пл. сен. Адріян Нойгебавер

Тема підтабору новацтва була «Лісова Пісня». Діти дізналися про українські народні казки, працювали над вимогами вмілости «Любитель казок». Вони не тільки дуже багато нового довідалися, а й весело провели час з новими і старими друзями серед австралійської природи. Молода булава з великим ентузіазмом і надзвичайним умінням і професіоналізмом втілила цікаву різноманітну програму під керівництвом ст. пл. Андрія Михайлика.

< Табір «Назад у майбутнє» розпочинається

▲ Світлина на згадку про незабутні таборіві дні

Крім праці над вмілістю усім запам'яталася екскурсія до мотузкового парку та мандрівка. Такі заняття дали дітям можливість спробувати щось нове і почати готуватися до мандрівних таборів у юнацтві. Велике спасибі нашим чудовим батькам, які розвідали різні стежки біля оселі, вибрали маршрут для мандрівки, допомогли провести мандрівку, підготували табір до ночівлі (в тому числі викопали лятрину!), привезли намети, воду, їжу тощо.

Під час табору ми прийняли 5 нових членів до новацтва: Луку, Орка, Захарія, Івасика та Зафіру. Наприкінці табору новак Дам'ян Годич був відзначений «Найкращим новаком» за його ентузіазм, відмінне ставлення та поведінку. Готуйсь!

Юнацький підтабір почався мандрівкою через австралійські хащі в Національному парку Отвей.

ДІТИ МАНДРУВАЛИ 39 КІЛОМЕТРІВ ПІД ПЕКУЧИМ АВСТРАЛІЙСЬКИМ СОНЦЕМ. ДЛЯ БІЛЬШ ЯК ПОЛОВИНИ ЮНАЦТВА ЦЕ БУЛА ПЕРША МАНДРІВКА.

»
«Гей, мандрують пластуни»

Мандрівка була складною (і навіть для юнацької булави), особливо після двох років без виходів під час пандемії, але діти успішно завершили її. Один з найвселіших моментів табору був тоді, коли юнацтво повернулося до оселі і відразу пострибало в басейн.

Після мандрівки юнацька програма була зосереджена на двох вмілостях. Перша вмілість — «Таборування» — дала старшому юнацтву нагоду пригадати основні елементи пластового таборування після двох років без табору, а молодші учасники вперше досягли ці точки. Проте друга вмілість була одна з найсучасніших — «Летючий диск». Юнацтво грало в різні цікаві ігри, щоб навчитися правильно кидати летючий диск, навіть під час купання в басейні. В останній день табору чотири юнацькі гуртки перевірили свої вміння під час змагання в алтимат. На ватрі навіть співали пісню «Летить диск».

До юнацтва прибуло троє дітей: Сара, Яна та Ксав'єр. Булава юнацького підтабору вітає найкращу юначку Софію Михайлик. СКОБ!

Батьки також чудово провели час на Татівці після довгої перерви між таборами, насолоджуючись можливістю знову бути разом на «Соколі». Група батьків поїхала на екскурсію в містечко Тімбун, де відвідали завод віскі та сироварню. Також були рибалка, серфінг, їзда на велосипедах, волейбол, прогулянки та веселі вечірні ватри. Було дуже гарно бачити, як усі допомагали в різних способах провести табір.

▼ Доброго настрою та гумору на таборі не бракувало

А НАЙБІЛЬША ПОДЯКА ТИМ, ХТО ВЗЯВСЯ АКТИВНІШЕ ПОПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ПРОГРАМИ ПРОТЯГОМ РОКУ. ВНЕСКИ ВСІХ ДУЖЕ ЦІНЮЮТЬСЯ!

Спільна ватра відбулася на Новий рік у традиційному місці біля басейну. З допомогою нового додатку для смартфонів Wikispiv усі співали і сміялися над сценками дітей. Новацтво і юнацтво насолоджувалося можливістю виступити перед табором і отримувало у відповідь «Браво, браво, бравісімо!»

І саме це почуття я хотіла би передати всім, хто брав участь у нашому таборі із таким ентузіазмом, позитивом, щедрістю і гарним гумором. Дякую за дружбу і за те, що довірили нам своїх дітей. Ми з нетерпінням чекаємо святкування 110-ліття Пласту наприкінці 2022 року. Радимо почати планувати і готувати виступи на ватру вже зараз!

ПЛАСТУНИ ЗАКАРПАТТЯ ВІДСВЯТКУВАЛИ 100 РОКІВ ВІД ЗАСНУВАННЯ ПЛАСТУ В БЕРЕГОВІ

пл. уч. СОФІЯ ПЕТРИЧКО
Світлини з фотоархіву Берегівської станиці

Я є пластункою із Закарпаття, з невеличкої станиці Берегове. Цього року в моїй окрузі було заплановано низку акцій та подій з нагоди річниці заснування Пласту на Закарпатті.

Пласт на Закарпатті був заснований 11 грудня 1921 року. Саме в цей день відбулися перші пластові сходи, що їх провів вихованець д-ра Олександра Тисовського Володимир Комаринський під керівництвом проф. Андрія Дідика та Андрія Алиськевича. Перший пластовий гурток складався з 30 дітей. Зігравши в гру Кіма, почали бавитися в «козаків і татарів» сніжками. Позналилися з Головними обов'язками та Пластовим Законом. З того часу Пласт розпочав дуже жваво розвиватися в нашому краї, відіграючи важливу роль у розвитку молоді. У 1939 році в Мукачеві, Ужгороді, Хусті, Великому Бичкові, Тячеві, Рахові та Берегові налічувалося більше 3000 членів. Для порівняння: зараз загальне число членів Пласту на Закарпатті — біля 300 осіб.

У самому Берегові Пласт відродився в червні 2019 року, коли пл. сен. Орест Гринишин з Івано-Франківська (курінь «Лісові Чорти», кодло «Хом'як») та Людмила Лівак, голова Закарпатського осередку Пласту, провели представлення Пласту для дітей Берегова, які брали участь в денному шкільному таборі, що проводився на базі тієї самої Берегівської гімназії, де 100 років тому було засновано закарпатський Пласт. У грудні того ж року сформувався мішаний юнацький гурток, який отримав назву «Нічна Варта», до якого належу і я. Нашим виховником став Орест Гринишин.

У грудні 2020 року пластунки Олена та Софія Петричко створили мішаний новацький рій «Закарпатські вогники», який зараз активно пластує.

Аби гідно відзначити столітній ювілей, пластунки Закарпаття запланували й організували низку подій, які тривали цілий рік. У серпні 2021 року відбувся виховно-вишкільний табір УПЮ до століття Пласту на Закарпатті. Протягом 11 днів понад 60 юнаків та юначок з Мукачева, Ужгорода, Берегова, Хуста, Дов-

< Учасниці та учасники святкових заходів. Берегове, 11 грудня 2021 р.

▲ Учасники та учасниці ювілейного табору

гого, а також Львівської та Київської областей таборували у селі Верхнє Солотвино. Для більшості учасників це був перший пластовий табір, а старше юнацтво зі станиць Хуст і Берегове вперше стали провідниками для молодших учасників. Цікаво, що в часі таборів усі учасники мали змогу здобути вмільсть «100 років Пласту на Закарпатті», оскільки впродовж цілого табору ми мали гутірки і ватри на історичну тематику.

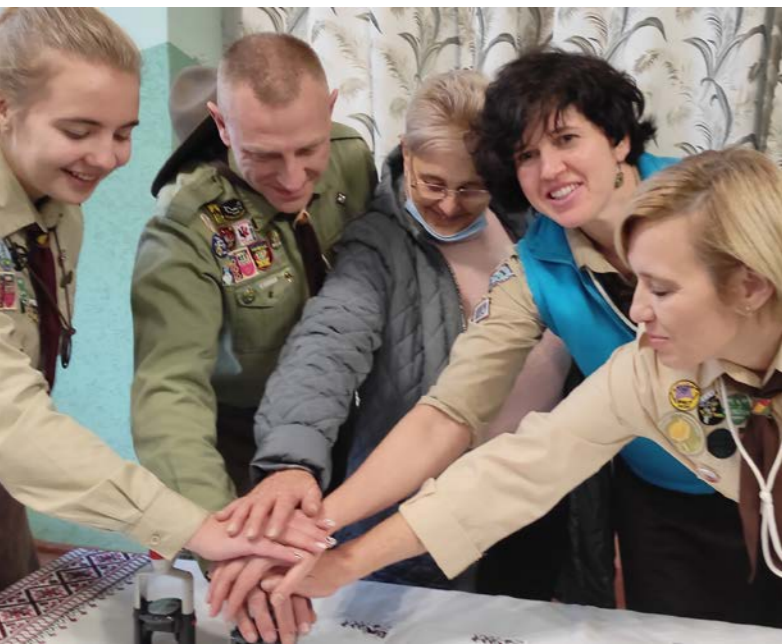
11 грудня 2021 встановити меморіальну дошку на фасаді Берегівської гімназії допомогли волонтерські організації в Берегові. Напис на дошці розповідає про давні події: «У цьому будинку 11 грудня 1921 року під проводом А. Дідика та В. Комаринського відбулися перші пластові сходи для учнів Берегівської гімназії, що стало початком діяльності українського Пласту на Закарпатті».

Станиця Берегове була основним організатором урочистостей та прийняла в себе багато поважних гостей. Серед них були пластунки з Довгого, Ужгорода, Чорткова, Буштина, Мукачева та Хуста, історики та журналісти з різних регіонів Закарпаття, представники Мукачівської греко-католицької єпархії, міської влади та зацікавлені Пластом люди. Своєю присутністю нас потішили також скавти-рейнджери та черкеси (угорські скавти, які належать до Закарпатської угорської асоціації скавтів), з якими сто років тому ми активно співпрацювали.

На подвір'ї перед гімназією відбулося традиційне пластове відкриття, новачки відкрили меморіальну

> Пам'ятну дошку освячено!

дошку, яка була освячена духовенством. Після цього з вітальним словом виступили директори ліцеїв, представники міської влади, черкеси, громадські діячі з Ужгорода і Берегова, ректор Ужгородської богословської академії о. Петро Береш та інші.

Друга частина урочистостей була проведена в актовій залі, де прозвучало відеопривітання від Голови Пласту в Україні Станіслава Андрійчука, було зачитано привітання від Ореста Гринишина, виховника, який дав поштовх відновленню Пласту в Берегові. Далі охочі мали змогу переглянути архівні фотографії, що супроводжувалося розповіддю Андрія Ребрика про створення та розвиток пластових гуртків на Закарпатті у 1920—1930-х роках. Також були представлені фотоматеріали, книги та нові історичні знахідки, які дозволили суттєво доповнити історію створення Пласту на Закарпатті.

Вперше в гімназії відбулось погашення поштової марки, конверта та поштових карток, які спеціально до цієї події випустила «Пластова пошта. Станція Чортків». З традицією погашення поштових марок спеціальним поштовим штемпелем гостей та учасників познайомив пл. сен. Анатолій Петльований з Чорткова.

На завершення пластуни мали змогу почастиватися торгом, виготовленим спеціально до річниці заснування Пласту на Закарпатті.

Я мала честь бути бунчужною цього заходу. Бачити в гостях у Берегові стільки ідейних, патріотичних та цілеспрямованих пластунів — це справжнє щастя!

—”—

ЯК НА МЕНЕ, ДУЖЕ ВАЖЛИВО ПОКАЗУВАТИ СУСПІЛЬСТВУ, ЩО ТАКІ ОРГАНІЗАЦІЇ Є І ПОТРЕБА В НИХ ДЕДАЛІ БІЛЬШЕ ЗРОСТАЄ.

І я рада, що маю змогу творити українське середовище у своєму місті, де мешкає 80% угорців і де українська мова та культура занепадає. Наразі я беру активну участь у розвитку новацьких роїв у Берегові та щиро вірю в те, що пластуни зможуть змінити на краще не тільки себе і своє суспільство, а й своє місто та державу.

< Момент погашення календарним поштовим штемпелем ювілейного філателістичного випуску

< Майбутні будівничі Пласту на Закарпатті

< «Готуйсь!» і «СКОБ!» лунало в Берегові на честь 100-ліття станиці

ПЛАСТУН РЕНАТ СУБОТІН ПОВЕРНУВСЯ З НІМЕЧЧИНИ, ЩОБ СТАТИ ДО ЛАВ ЗАХИСНИКІВ

Текст і фото
МИКОЛИ ТИМЧЕНКА

4 квітня 2022 року, неділя. Биківнянський ліс, неподалік меморіального комплексу «Биківнянські могили», найбільшого в Україні місця поховання жертв масових політичних репресій 1937—1941 років. У 1990 році тут відбулася перша Присяга членів відродженої в Києві організації. Сьогодні Присягу складає Ренат Суботін. 2014 року, покинувши рідну Полтаву, він разом з батьками врятувався від війни в Німеччині. Там він почав цікавитися історією Пласту, долучився до організації, пройшов вишкіл пластуна прихильника.

З початком повномасштабної війни вирішив повернутися в Україну та стати до лав захисників країни. Зараз він боєць 112 батальйону територіальної оборони ЗСУ. Навіть за декілька хвилин до початку церемоніалу Присяги він не знав про неї, все тримали в таємниці.

Про його радість говорило обличчя. Навіть автофокус камери наводився набагато швидше, коли усмінене обличчя Рената потрапляло в кадр. Далі була церемонія, дуже особлива і таємнича. Замість пластових одностроїв були військові. Замість пластових палиць — автомати.

Відомий український кобзар, бандурист і лірник, пластун Тарас Компаніченко виконав «Пластовий обіт».

По завершенні події запитав враження у Рената.

— Народився я в Полтаві 1998 року. В 2014-му, коли почалася війна, мої батьки вирішили переїхати за кордон, у Німеччину, відгоді я жив там. Знову через війну я переїхав через кордон, повернувся в Україну, щоб захищати її від наших одвічних ворогів, які знову на нас напали і не хочуть давати нам спокою та нормально жити.

Я повернувся з безпечної Європи 25 лютого. Мені не було страшно, був готовий до цього. Я давно хотів скласти Пластову Присягу в Мюнхені, але зрозумів, що через війну це не скоро буде, тому попросив свою станичну з Німеччини організувати все тут. Я дуже радий, що це вдалося.

—”—

ПЛАСТОВА ПРИСЯГА ДЛЯ МЕНЕ – ЦЕ ІДЕЯ, ЯКА БУЛА ЗАКЛАДЕНА ЛЮДЬМИ, ЩО ЗАХИЩАЛИ УКРАЇНУ БАГАТО РОКІВ ТОМУ: СТЕПАН БАНДЕРА, РОМАН ШУХЕВИЧ, БАГАТО ІНШИХ ПАТРІОТІВ. СУТЬ ЦІЄЇ ІДЕЇ – ЗАХИЩАТИ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ ТА МОВУ, РОЗВИВАТИ МАЙБУТНЄ ПОКОЛІННЯ.

Присутній на урочистості начальник відділу комунікацій 112 бригади ТрО ЗСУ та голова КПр пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО, розповідає:

— Знаємо, що Пласт — це елітарна організація, бо Пласт для всіх, але не всі для Пласту. Тобто це відкрита організація, будь-хто може прийти, але ті, хто приходять, проходять відповідну підготовку. Пластуни готуються до польового життя, до різних ситуацій, які потрібні в житті для звичайного скавта, але найбільш

1. «Позір! Збірка в однолаві!»
2. Участь в події взяли пластуни-військовики Київщини
3. Рената Суботіна із записанням вітає голова СПС станиці Київ пл. сен. Леся Іващенко (Филимонова)
4. «Присягаю своєю честю...»
5. Ритуал привітання від пластових і бойових побратимів

важливо, щоб було розуміння пластових цінностей, вірності Богові та Україні. У кого ці цінності є, тому легше проходити далі, це і є найбільший виклик.

Присяга цінна сама по собі, але так само цінна й атмосфера, яка створюється. Я тут багатьох людей уперше побачив за час війни, ми знайшли таку можливість. Це плекання товариства і цього ціннісного середовища, яке є базовим. Бо можна вміти виживати в лісі, орієнтуватися, але якщо немає пластових цінностей, тоді це туризм. Вони є ключові.

Після Другої світової війни та переїзду емігрантів за океан Пласт у Німеччині діяв тільки в Мюнхені. За останні сім-вісім років уже діє в інших містах цього краю, в яких навіть часом сформованих українських громад немає, але вже створені осередки Пласту. Пластова організація в Німеччині, а також в Австрії зростає. Дехто думає, що Пласт — закрита організація, але те, що Ренат в Німеччині долучився, пройшов підготовку й інтегрувався в місцеву українську громаду, свідчить про її відкритість. І важливо, що в діаспорі Пласт є стрижнем української громади.

Чудово, що Пласт вже діє в більшості країн Європейського Союзу та сотні дітей долучаються до організації. Для дітей вимушених мігрантів зараз Пласт дає можливість інтегруватися до місцевих українських спільнот та залишатися українцями, де би вони не перебували.

Поцікавився також враженнями ст. пл. Андрія Ковальова, ОЗО, прес-офіцера 112 бригади Територіальної оборони Збройних сил:

— Символічно, що Присяга Рената Суботіна відбулась саме тут, у Биківні. Історія Рената взагалі дуже символічна, тому що він навчався в Німеччині, у нього були всі можливості залишитися там, але він прийшов на другий день війни, мобілізувався до Збройних Сил.

Пласт у Києві виник 1918 року, на Володимирській, 42, і, на жаль, в совєцький час, коли росіяни завоювали Україну, був знищений тут, у Києві. Відродився він у 1989 році. Ті хлопці, які підпільно відроджували Пласт, називали свій гурток «Київські грифони». Протягом року вони пройшли попередню пластову підготовку і вже стали повноцінними пластунами. В 1990 році тут, у Биківнянському лісі, неподалік місця, де були знищені тисячі українців, вони вирішили провести перше Свято весни. І саме тут 6 травня 1990 року перші два київських пластуни, Володимир Скоробський та Сергій Прудко, склали свою Присягу. Це була перша Пластова Присяга в Україні. Тактична ситуація, яка зараз є, дозволила нам провести церемонію складання Присяги саме в цьому місці.

Таким чином, дійсним членом організації став ще один пластун, склавши Пластову Присягу на передовій позиції Київської тероборони за участі друзів і подруг пластунів. Учасники події дякували станичній Києва Лесі Филимоновій за організацію церемонії.

—”—

**ПОДЯКА І ПЛАСТУ НІМЕЧЧИНИ
ЗА ВИХОВНУ ПРАЦЮ.
А РЕНАТОВІ – ЩИРІ ВІТАННЯ!**

МИРОН СПОЛЬСЬКИЙ: «МАЄМО ДАЛІ ЗАВЯТО ПРАЦЮВАТИ»

Запитувала
ст. пл. вірл. ОКСАНА ПУЖАКОВСЬКА, СВ

З головою ГПБ пл. сен. Мироном Спольським поспілкувалася ст. пл. вірл. Оксана Пужаковська, СВ. Розмова відбулася 20 квітня. Після майже двох місяців від початку російського повномасштабного збройного вторгнення в Україну говорили про те, як світовий провід Пласту готувався до ймовірної загрози і як пластуни різних країв діяли у лютому та співпрацюють тепер.

— **Друже Мироне, як провід Пласту у світі готувався до російського повномасштабного вторгнення?**

— Складне запитання. Легше відповісти, що ми робимо тепер і якою мірою. Десь від листопада минулого року ми знали, що війна можлива, щобільше — що вона є неминучою. Тривало неформальне обговорення того, що ми як світовий Пласт маємо зробити. Чи маємо створити міцний координаційний центр, який приймає рішення і кожному наказує? Комунікуємо з 24 країнами, де діє наша організація, і кожна країна по-своєму працює відповідно до місцевих вимог. Чи, може, координаційний центр мав би надати людям максимально повну інформацію, адже одне довідуємося з українських джерел, інше — з американських, ще інше — з англійських, французьких тощо.

Ключове — щоб інформація була та сама, щоб ми розуміли, де ми сьогодні є, яке становище українських Збройних Сил біля Києва, Харкова, на інших напрямках. Які є основні проблеми і що потрібно гуманітарного, військового плану. Власне, це є всі ті питання, які координуємо тепер, відтак кожна країна приймає власне рішення. Ми повідомляємо, що і яким чином краще доставити до місця призначення. Наприклад, зі США надходить вантаж, однак треба прослідкувати його шлях до адресата. Такі питання ми вирішуємо.

— **Чи прописували ви якісь плани, коли готувалися?**

— Нічого не писали. Не все треба писати. Ми розуміємо, координуємо, довіряємо одне одному, управляємо (коли потрібно), повертаємося (якщо треба) і все робимо так, щоби зрозуміти на дружніх умовах, що треба робити. Ми, фактично, почали записувати все на початку лютого, коли вже бачили, що ось-ось це станеться. Тоді, коли в Україні деякі пластуни зі східних теренів вже пакували особисті речі на випадок виїзду. Тоді змінився наш графік сходин. Бо знаєте, що наші міжкrajові наради заплановані на два роки наперед.

< Світлина на згадку після запису інтерв'ю для радіо «Skovoroda»

Ми почали проводити наради майже щотижня. Іноді протягом тижня відбувалося 3-4 наради, на яких були присутні представники всіх країв. Там все записувалося. Ми визначали пріоритети. На 5-му тижні війни все змінилося, пріоритетними стали інші справи. Було питання, що робитимемо з дітьми-біженцями (міжнародні організації тоді говорили про 10 млн біженців, в основному жінки і діти). Інше: які табори, які заняття в різних містах проводитимемо?

— **До речі, чи плануєте вже відтепер табори на літо?**

— Ми вже розпланували табори. Ми спланували Свята весни по всіх країнах, з врахуванням участі вимушено переселених осіб.

— **Йдеться про пластуни чи не тільки?**

— Будуть два напрямки: пластові табори та для не-пластуни, яких ми могли б залучити в майбутньому до Пласту.

Все це змінює нашу працю в ГПБ. Будемо підходити до Пласту в Європі так, як ми підходили до України 30 років тому. Себто ГПБ найматиме працівників, які на професійній основі організовуватимуть програми в Польщі та інших країнах. Адже лише волонтерськими зусиллями ми всього не організуємо.

— **Як пластуни світу зреагували на війну в Україні? Яким чином допомагають?**

— Багато наших пластуни займається прийомом біженців на кордонах. Тепер також проводжають тих, хто повертається. Маю таке передчуття, що вони знову можуть виїздити.

В Німеччині, до прикладу, пластуни, які працюють лікарями, після роботи, вечорами віддають зусилля і час як волонтери: допомагають придбати медичне обладнання, знайти фінансовий ресурс. І так є у багатьох інших країнах.

Пластовий світ допомагає всім, що можливо. Наш найновіший осередок в Шанхаї, в Китаї, збирає аптечки. Там є лише 30 членів. І всі оті пакунки вони збирають та надсилають, бо такий час. По декілька тонн цього медичного вантажу щоразу.

Австралія допомагає коштами, медичним обладнанням, а ще сприяє політичному впливу, де це потрібно. Про це теж треба говорити. В теперішній час політична адвокація всередині політичних партій в різних країнах — це дуже важливо. Політичний вплив на держави, в яких є Пласт, є надважливим. Допомагаємо діяспорним надбудовам у цьому напрямку. Йдеться про організацію демонстрацій, зустрічі з депутатами, міністрами відповідних країн.

Пластуни в кожній країні роблять своє, допомагають чим можуть. Це є дуже відчутним. І кожен приймає рішення. Пластуни у США самі збирають гуманітарну допомогу, готують і відправляють. Пласт в Канаді співпрацює з Канадсько-українським фондом. Там було прийняте загальне рішення, що все йде централізовано — через Конгрес українців Канади у центральний фонд. Англія надає допомогу з медициною. Де можливо і де закон дозволяє — Україна отримує військово спорядження. Але це складне питання, бо законодавство в низці країн забороняє експорт військового вираду.

— **З цього переліку країв — де є найменше пластуни?**

— Це Китай. А в Європі — Данія.

— **З якими словами сьогодні Ти хотів би звернутися до пластуни України?**

— Ми зміцнюємося як країна. Це відбувається просто на очах. Ми утверджуємося. І думаю, цей процес нам треба кожного дня відпрацьовувати.

— ” —

БОРОНИТИ Й ОДНОЧАСНО РОЗВИВАТИ СЕБЕ, СВОЮ КРАЇНУ. РОЗУМІТИ, НАСКІЛЬКИ МИ НЕПОВТОРНІ. В КОЖНОМУ СЕНСІ: ЧИ ЦЕ КУХНЯ НАША, ЧИ КУЛЬТУРА, ЧИ ВІЙСЬКО, ТЕХНОЛОГІЯ, ЧИ НАШІ КОМП'ЮТЕРНИКИ ФЕНОМЕНАЛЬНІ. ДУМАЮ, МИ МАЄМО ЦЕ ЗРОЗУМІТИ ТА ЙТИ ДАЛІ. І БУТИ ВПЕВНЕНИМИ В СОБІ.

Не можна повертатися до того стану, коли ми були такі непевнені. Ми є чудова країна. В нас надзвичайні культура й історія. І ми маємо далі завзято працювати в цьому напрямку.

Повна версія інтерв'ю: подкаст «Пластовий обіт» на радіо «Skovoroda»

НОВІ ІСТОРИЧНІ ОБСТАВИНИ ВИМАГАТИМУТЬ НОВОГО ПЛАСТУВАННЯ

пл. сен. ЛАРИСА
ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ, ПС

Нові історичні обставини України, ця нова жорстока і варварська війна на нашій землі сколихнула не тільки українців по цілому світі, не тільки цілу Європу, а й цілий світ. Ми бачимо, що деякі міста України ворог майже стер до пороку, багато міст спорожили серед розбитих мурів. Тисячі людей гинуть. Ворог нищить цінні книжки в бібліотеках, архіви. Треба рятувати малих дітей і тимчасово вивозити їх разом з матерями за кордон. Наше військо і територіальна оборона творить дива на полі бою, тому тепер увесь світ захоплений нашими героями.

—”—
**З ПОЧАТКОМ КВІТНЯ 2022 р.
МИ ЩЕ НЕ ЗНАЄМО, ЯК ЦЯ НИЩІВНА
ВІЙНА ЗАКІНЧИТЬСЯ.
ТА ВЖЕ ТЕПЕР ПОТРОХИ ВАРТО ДУМАТИ,
ЩО НАМ РОБИТИ ЗАВТРА.**

Це не вперше в нашій новітній історії склалася така ситуація: 80 років тому Україну роздирали бої Другої світової війни. Тоді десятками тисяч українців вивозили з України і на схід, і на захід — і також не з власної волі. А коли закінчилася війна, «старший брат» надсилав людоловів, щоби виловлювали українців в Німеччині й Австрії. Зловлених везли «на родину», тобто в СРСР, причому більшість відправили туди, де вічний лід і сніг. Розуміючи «братні пляни», біженці намагалися якнайскоріше втікати ще далі на захід, аж через океани, на будь-які континенти, аби лиш не бачити більше післанців північного сусіда! Серед обох груп, втікачів і вивезених «на родину», були пластуни.

Переїзди через океан почалися вже 1946 року. В кожному більшому таборі українських переселенців в Австрії і Німеччині діяв Пласт. Тож пластовий провід у Німеччині скликав конференцію пластових виховників 26 вересня 1947 р. в Новому Ульмі, щоб оцінити пластову працю у 1945—1947 роках та підсумувати, що треба детальніше передбачати, що може статися завтра з пластунами, як бути готовим до того завтра. На тій конференції Цьопа Паліїв, Гр, мала ключову доповідь про найважливішу сторону пластової програми — виховання характеру пластунів.

< Фото Миколи Тимченка

На тій же конференції виникла пропозиція скликати Перший пластовий конгрес, і він відбувся в березні 1948 р. в Ашаффенбурзі, в Німеччині. Головою Першого, а потім і Другого пластового конгресу (в Америці й Канаді) став Атанас Фіголь, ЛЧ. Нижче подаємо уривок статті Атанаса Фіголя про вагу й потреби такого конгресу.

—”—

Пластові конгреси мають особливий характер. У відрізненні від кожнорічних загальних зборів чи з'їздів (що їх деякі організації називають конгресами), пластові конгреси скликаються тільки в переломових моментах для вирішування засадничих справ, для ґрунтовної перевірки ситуації, в якій знайшлася організація, для устійнення нових напрямних розвитку Пласту на майбутнє.

Перший пластовий конгрес відбувся 26—29 березня 1948 р. в Ашаффенбурзі в Німеччині. Його завданням була підготовка членів Пласту до виїзду з таборів у Німеччині й Австрії, в інші країни вільного світу. Головне питання стояло: як оформити і як вести організацію в нових умовах, на нових місцях поселення. Конгрес проходив під кличем: «В дальшу мандрівку до великої мети!» Він мав виразний характер нарад людей, які своє перебування поза Батьківщиною вважали тимчасовим, проминальним.

Після двадцяти років від закінчення світової війни наше постійне поселення в нових країнах стало безспірним фактом. Ряди пластунів опинилися у межовій ситуації «Бути чи не бути». Бо ж під знаком запитання стали можливості екзистенції української спільноти в розсіпці в різних країнах і континентах, можливості збереження її організаційних форм і дії, а в тому теж і можливості існування та розвитку Пласту.

У цій новій дійсності пластовий провід вирішив скликати Другий пластовий конгрес (ПКД) під кличем «За усучаснення Пласту й утривалення його в діяспорі». На порозі свого шістдесятиліття Пласт станув перед дуже складним і відповідальним завданням: зберегти в умовах діяспори пластову організацію в її основній суті на найближчі десятиліття. Це з соціологічного і психологічного погляду дуже складне завдання вирішено реалізувати з допомогою найоб'єктивнішого, бо наукового підходу, що його засновник соціології Август Комт сформулював такими словами: «пізнавати, щоб передбачати, щоб могли діяти».

І з таких спонук зродився Другий пластовий конгрес.

Пластовий Конгрес Другий. Звіти й рекомендації (Нью-Йорк і Торонто, 1970), с. 7-8.

> Після багатьох років вкотре повертаємося до пластових джерел

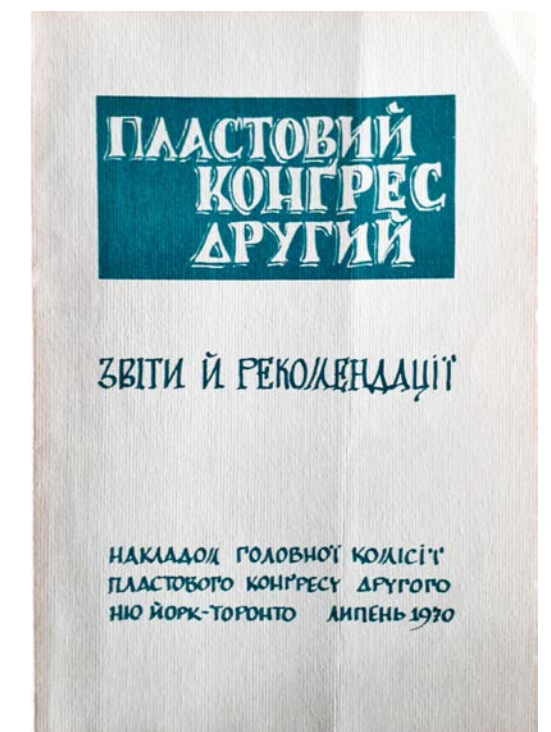
Після Другого конгресу були й наступні, що брали до уваги потреби Пласту на різних континентах. У підготовці до Другого пластового конгресу були створені різні дослідні групи, що включали виховників, провідників, педагогів, соціологів, психіатрів, лікарів, культурологів та інших спеціалістів, тому на кінець праці вийшов друком обширний звіт «Пластовий Конгрес Другий. Звіти й рекомендації».

Події, що відбуваються від лютого 2022 року в Україні, приносять нам нові проблеми й потреби. Вважаю, що післявоєнна ситуація в Україні буде унікальною. І тому, напевно, треба буде добре продуманого підходу до сучасних потреб пластової молоді в Україні і потреб України. Мабуть, у формуванні підготовчих підкомісій слід буде також використовувати поради осіб різних професій (пластунів і непластунів). Наспіє час, і треба буде плянувати склад таких підкомісій, щоби вони почали підготовляти і пропонувати теми, які треба буде розглядати у повоєнний час.

Важливо, що ще перед початком теперішньої війни, 14 лютого ц.р., ГПБ дуже відповідно дала інструкції пластовим станицям і групам у різних країнах Європи, як готувати допомогу українським біженцям.

—”—

**НАПЕВНО, ГОЛОВНОМУ ПРОВОДОВІ
У СЛУШНИЙ ЧАС ВАРТО ПОДУМАТИ
І ПРО МАЙБУТНІЙ ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС.
ТОДІ БУДЕМО ГОТОВІ ДІЯТИ
У ВИХОВНОМУ НАПРЯМКУ,
ЯК ТІЛЬКИ НАДІЙДЕ КІНЕЦЬ ВІЙНИ.**

ПЛАСТ У БОРОТБІ ЗА УКРАЇНУ: ПІДСУМКИ ПЕРШОГО МІСЯЦЯ ВІЙНИ

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

У 2018 році Пласт додав у свою стратегію окремий розділ: про створення і розгортання громадянських мереж із числа вихованців та членів організації. Тоді мало хто міг уявити, що це досить складне завдання реалізується майже автоматично у перші ж тижні повномасштабного російського вторгнення в Україну.

До війни Пласт був готовий. Ще минулого року ми розробили і поширили серед членства докладні рекомендації на випадок вторгнення путінських військ. Напередодні війни, 15 лютого, пластовий провід видав звернення до свого членства, батьків дітей, донорів і партнерів.

Було очевидним, що пріоритетом має стати допомога національному спротиву, висловлена у першому пластовому обов'язку — вірності Богові та Україні. При цьому пластуни й пластунки готувались реалізувати і свій другий, гуманітарний обов'язок — допомогу ближнім (у час війни — цивільному населенню).

Пласт вирішив розконсервувати фонд допомоги пластунам-військовикам (створений ще у 2014 році). Планувалось також організувати навчання населення тим навикам, якими володіє Пласт. А ще — розгорнути кампанію щодо здачі донорської крові. І, звісно, допомагати тим, хто з різних причин змушений буде залишити свої домівки.

У перші три години повномасштабного російського вторгнення відбулась негайна нарада пластового проводу. Створено Національний Пластовий Штаб, який, як і планувалось раніше, мав негайно трансформувати усю пластову працю відповідно до умов воєнного часу.

< Голова КПр України пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО, змінив пластовий однострій на військовий камуфляж

Призупинено усю виховну працю організації — сходина, мандрівки, табори. Вироблено систему зв'язку на випадок, коли «ляже» мобільний зв'язок та інтернет. Негайно закрито для загального доступу всі пластові реєстри, а також організовано розміщення архівів та баз даних у захищені місця.

Від першого дня повномасштабної війни і до сьогодні основним пріоритетом пластових штабів залишається підтримка пластунів-військовиків, а також підрозділів, до яких вони належать.

Шоломи, бронжилети, тепловізори, термобілизна та багато інших необхідних військовим речей збирають і купують по всьому світу та передають передусім тим, хто вже на лінії вогню.

— ” —

СОТНІ ПОВНОЛІТНІХ ЧЛЕНІВ ТА ЧЛЕНКИНЬ ПЛАСТУ МАСОВО ВАЛИЛИСЬ ДО РІЗНИХ БРИГАД ТА ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.

Так, наприклад, голови пластових осередків у Києві та Сумах разом із активом своїх організацій долучились до місцевих бригад територіальної оборони. У складі Харківської бригади тероборони також воюють місцеві пластуни.

У складі тероборони воює юнацький виховник і станичний Пласту в Ірпені старший пластун Сашко Шеметун. Його місто, де діяв один із найбільших осередків Пласту на Київщині, було окуповане росіянами. Це донедавна чудове місто-супутник Києва регулярно винищувалося російською артилерією (на час виходу цього числа журналу місто звільнене від російської навали. — Ред.).

Пласт втратив зв'язок з одним із творців та організаторів, багаторічним головою осередку в Маріуполі. Останнє, що знаємо, йому — пораненому — було надано першу допомогу місцевими українськими лікарями.

Найбільше пластунів і пластунок сьогодні служать у 112-й бригаді територіальної оборони, яка охоплює всі райони Києва. Це найчисельніша бригада Збройних Сил України. Групи пластунів є в більшості її батальйонів.

Особливо багато їх в батальйоні, де служить вихованець Пласту у Кам'янці-Подільському Олександр Посітко — майор Збройних Сил України і дійсний член Пласту в Києві.

А у командуванні 112 бригади кілька пластунів створили і розгорнули капеланську службу (капелани тепер є у кожному батальйоні), відділ комунікацій, відділ зв'язків із громадськістю та відділ морально-психологічного забезпечення. Прес-офіцером бригади став старший пластун скоб Андрій Ковальов, відомий журналіст і політичний експерт.

На базі цієї ж 112-ї бригади тероборони створено добровольче формування «Вільна Україна», яке очолив дійсний член та колишній член проводу Пласту — полковник Костянтин Жук.

У цьому підрозділі теж є багато пластунів, які прибувають до Києва з різних міст України та з-за кордону (загалом в Україну з еміграції повернулось чверть мільйона чоловіків, переважно щоб долучитись до сил спротиву росіянам). Саме для цього добровольчого формування збирають кошти пластуни із рок-гурту «Бетон», про що написав розлогий текст британський «The Guardian».

Пласт фіксує випадки, коли у територіальну оборону Києва, Сум, Харкова просяться неповнолітні юнаки. Вони хочуть допомогти Збройним Силам. У Сумах це були 15-літні школярі. 17-літній український пластун із Данії, який планував навчатись у військовому лицейі в Києві, надсилає листи з проханням допомогти у його зарахуванні в територіальну оборону (частина Сухопутних військ Збройних Сил України). Їм відмовляють, бо, згідно з українським законодавством, воювати можуть лише повнолітні.

Багато пластунів через горизонтальні зв'язки оперативно посилюють бойові бригади, де вони раніше проходили військову службу. Показова ситуація: у 72-й бригаді «Чорні Запорожці» служить командиром одного із підрозділів член діючого проводу Пласту друг «Орлик». До нього одразу потягнулись пластуни із його ж куреня «Орден Залізної Остроги».

Трапляються кумедні ситуації. Саме в бригаді на решті познайомились між собою двоє членів того ж куреня. Пластун «Арпад» випадково почув від військовослужбовця одне із слів пластового сленгу. Слово «згуцівка» було тим кодом-паролем, за яким пластун розпізнав незнайомого побратима, як виявилось, друга «Мангуста».

Багато пластунів сьогодні служать у Силах спеціальних операцій (ССО), у 3-му і 8-му полках спеціального призначення, 73-му морському центрі, інших навчальних центрах. Більшість із них уклали контракт задовго до лютого 2022 року. Одним із таких спецпризначенців є гетьманський скоб Роман Лозинський, діючий народний депутат України, вихованець табору військового пластування «Легіон» та затятий бігун.

Під час війни можна багато цікавого дізнатись. Я, наприклад, випадково познайомився із двома вихованцями київського Пласту, які добровольцями пішли служити в один із бойових відділів так званого «Острова». Хлопці вже мали кілька ротаций в одну із найбільш гарячих точок боїв — у населений пункт, який вже майже цілком знищений російською артилерією.

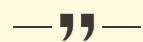
Попри обстріли та окупацію окремих районів, допомога Пласту цивільним і військовим регулярно доправляється в Суми, Харків, Авдіївку, Миколаїв, Кривий Ріг, Київ та інші міста. З тих та інших населених пунктів пластуни і пластунки допомагають із евакуацією мирних мешканців.

Показовою є діяльність осередку Пласту в Харкові. Цей пластовий осередок очолює старша пластунка Ірина Бекетова — вихованка місцевого пластового юнацтва, професійна спортсменка у багатоборстві. Сьогодні вона разом з активом своєї організації розгорнула забезпечення містян гуманітарною допомогою у той час, коли росіяни руйну-

ють центр міста, наполовину забудований її прадідом, архітектором Олексієм Бекетовим (одна з центральних станцій метро міста носить його ім'я). Ірина також є спадкоємицею родини Алчевських, яка у кінці позаминулого століття була одним із основних спонсорів забудови центру Харкова та ключовим донором українського руху тієї частини України, званої Слобожанщиною.

Харківський Пласт організував вивезення частини дітей та родин на захід України, де вони долучились до місцевих осередків Пласту і включаються в місцеві пластові волонтерські штаби, допомагають і організують постачання гуманітарної допомоги в рідний Харків. Загалом пластуни вже організували доставку в місто більше 300 тонн гуманітарної допомоги, а також зібрали для Збройних Сил кілька мільйонів гривень. Силами Харківського Пластприятя організовано термінову евакуацію з міста онкохворих дітей із обласної дитячої клінічної лікарні.

Пласт спільно з організаціями «Пацієнти України», «Мережа ЛЖВ», УКУ та «Ліки 24» створив «Гуманітарне об'єднання для України». Ця нова волонтерська структура працює над тим, щоб забезпечувати медичною та психологічною допомогою людей у Херсонській, Чернігівській, Харківській та Сумській областях.

НА ОСНОВІ ПЛАСТОВИХ ОСЕРЕДКІВ У ПЕРШІ ДВА ДНІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ ПЛАСТ В УКРАЇНІ РОЗГОРНУВ МЕРЕЖУ У ПОНАД 50 ВОЛОНТЕРСЬКИХ ШТАБАХ. В ДІЯСПОРІ НА БАЗІ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СТВОРЕНО ДЕСЯТКИ ПУНКТІВ ЗБОРУ ДОПОМОГИ ДЛЯ УКРАЇНИ.

В одній лише Бельгії Пласт організував 5 таких пунктів у чотирьох містах.

18 березня королева Бельгії Матильда зустрілась із десятками пластунів і пластунок. Діти поговорили з нею про Україну і навчили її пластових ігор та пісень.

У цій країні ще минулого року діяло 5 пластових осередків — у найбільших містах. Також представники Пласту Бельгії, Oekraïense scouts in België — Scouts ukrainiens en Belgique, взяли участь у вечірньому телемарафоні, де за один день бельгійці пожертвували для України 18 млн євро, тобто близько пів мільярда грн.

Загалом за перший місяць повномасштабної російсько-української війни Пласт надав допомогу 2969 пластунам-військовикам та їхнім побратимам по бойових підрозділах.

Переважно це допомога у військовому спорядженні, аптечках у міста Київ, Харків, Суми, Житомир, Миколаїв. Всього понад 6000 одиниць допомоги спрямовано для хлопців у боях. І це без врахування допомоги, яку безпосередньо організували десятки місцевих пластових штабів.

Один лише пластовий волонтерський штаб у Львові залучив майже 1000 волонтерів та організував більше 900 тонн (та ще 1200 тонн у партнерстві) гуманітарної допомоги для регіонів, які сьогодні найбільше страждають від російської окупації.

Пласт в Тернополі перетворився у логістичний центр медикаментів, які надходять від українських організацій із ЄС, зокрема від Пласту та Спілки української молоді (СУМ) у Польщі.

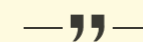
Найбільші обсяги гуманітарної допомоги забезпечують пластуни Швеції. Десятки тонн медикаментів відправлено у Суми, Харків, Полтаву, Дніпро, Маріуполь, Миколаїв, Одесу та Київ. Координує цю працю професійний медик Наталя Нагуляк — членкиня провуду Пласту в Україні та багаторічна виховниця юнацтва і новацтва.

Отримуємо запити від лікарень з проханням надати допомогу у вигляді медикаментів. Допомогли понад 20 лікарням Києва, Миколаєва, Харкова, Хмельницького та інших міст. Провели навчання з тактичної медицини для лікарів, цивільних, тероборони та працівників у Чернігові, Києві, Львові, Івано-Франківську і Тернополі.

В окремих містах України, де дозволяють умови безпеки, пластуни організують заняття за пластовою системою для дітей із внутрішньо переміщених родин. Це сотні дітей, життя яких змінилося докорінно. Такі заняття допомагають повернути цим дітям частинку їхнього дитинства.

Пласт неймовірно вдячний усім благодійникам і волонтерам, які допомагають наблизити перемогу. Пластуни і пластуни роблять і робитимуть все, що в їхніх силах, щоб перемога була якнайшвидше і з мінімальними людськими втратами.

Під час цієї війни оживають давні, приспані архетипи української нації. Вище згадані два пластуни-розвідники упевнені в нашій перемозі. Вони відзначають козацький характер нашого вояцтва. Кілька українців автоматними чергами призводять до втечі ворожі взводи на броньованих машинах.

КОЖЕН ІЗ ВАС МОЖЕ НАБЛИЗИТИ ПЕРЕМОГУ УКРАЇНИ У ВІЙНІ З РОСІЙСЬКИМИ ОКУПАНТАМИ. ДОЛУЧАЙТЕСЬ. МИ БОРЕМОСЬ! МИ ОВОВ'ЯЗКОВО ПЕРЕМОЖЕМО! СЛАВА УКРАЇНІ!

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

Джерело: Українська правда

^ Пластунка Ірина Вовк з куреня «Степові Відьми» доставляє корисні речі захисникам і розглядає новітню зброю

v Палає пластова ватра воєнного часу. Київщина, 12 квітня 2022 р. Фото Миколи Тимченка

«ЩОДЕННИК ПЛАСТУНА» МИХАЙЛА БЕЛЕЯ

пл. сен. ОЛЬГА СВИДЗИНСЬКА

Чи наші сучасники ще пишуть щоденники? Не плани справ на 365 днів, які мали б допомогти впоратись з усім можливим і неможливим у світі метушині, а щось, навпаки, неквапливе: роздуми про пережитий день, спостереження, хвилювання, щось, що не призначене для публічного прочитання? Соціальні мережі дають нам багато можливостей для висловлення себе, але повністю позбавляють власного простору, приватності, яку давали особисті щоденники.

А саме такі щоденники стають через багато років цінними історичними джерелами. Загальновідомі факти у них висвітлені по-іншому — крізь призму переживань автора, люди отримують несподівані оцінки і характеристики, серед побутових клопотів вирізняються такі, що мали особливу важливість.

Переді мною «Щоденник пластуна» — Михайла Белея з Великого Бичкова на Закарпатті (тепер селище на кордоні з Румунією). Свої нотатки, записи 1924—1926 років, разом з іншими важливими документами, Михайло закопав на батьківському городі, ймовірно, перед примусовою мобілізацією до угорської армії. Через багато років, на зорі Незалежності, його молодший брат Василь відкрив сховок. Вже тоді почав готувати щоденник до друку, але не встиг опублікувати. Василь Белей активно листувався з пластунами сеньйорами у Львові, дописував до «Пластового шляху», надсилав редакції свої роздуми з приводу різноманітних подій. У тих листах і дописах не раз були згадки про брата, про його активне пластування, а часом і якісь витяги з його щоденника. Щойно 2020 року родина Белеїв передала копії архівних матеріалів другові Андрію Ребрику, який упорядкував їх і видав окремою книжечкою у видавництві «Гражда».

Михайло Белей (1908—1943) на псевдо «Канарок», ймовірно, вступив до Пласту відразу після заснування організації у Великому Бичкові. Писання щоденника могло бути його пластовим завданням (принаймні таку вимогу ставили перед галицькими пластунами у 1920-х роках). Декілька сторінок у щоденнику відведено загальним темам: історії шкільництва у Великому Бичкові, «Просвіті» і книжкам. Один запис Михайло присвятив власному життєпису. У свої 16 років мав багатий досвід: уже пережив Першу світову війну, пробував вчитися в різних школах, — тож мав що про себе розповісти. Дуже цікавою є згадка про те, як ще перед війною малий допитливий хлопчина пробував «забороненого плоду»: ходив зі старшими хлопцями до лісу чи на ріку, а одного разу зібрав запас харчів і вирушив «жити» на самоті в лісову колибу, що належала його батькові. Вночі здійнялася сильна буря, Михайлик боявся, що котресь із дерев завалиться і розчавить його, і в розпачі обіцяв Богові слухатися батьків. Буря вщухла, в колибі знову стало комфортно, але обіцянки треба було дотриматися. Вдома, очевидно, був переполох: батьки вирішили, що хлопець втопився в ріці, і цілу ніч його шукали...

Під датою 9 жовтня 1924 року Михайло згадує мандрівку до Ужгорода й участь у таборі тамтешніх пластунів, де склали пластовий іспит (пробу). Наступний пластовий іспит бичківські пластуни склали перед окружним звітодавцем (провідником) Василем Волошиним з Хуста. На іспиті треба було пояснити пластовий привіт і Закон, знати герби республіки і польові знаки. До другого пластового іспиту Михайло вчив азбуку Морзе.

Цікаво описує «Канарок» перший пластовий табір в Кобилецькій Полянці, читальню «Просвіти», взаємини у школі, створення українського самоосвітнього гуртка. Багато уваги приділено «представленням» — театральним виставам, у яких Михайло брав активну участь. Театральні вистави давали можливість заробітку на різні цілі, розвивали молодь і зміцнювали самосвідомість громади.

Є у щоденнику і нотатки про політику: згадки про місцеві вибори та про планований виїзд членів самоосвітнього гуртка «на Україну», тобто на радянську сторону (від останнього Бог їх якось уберіг).

^ Школа у Великому Бичкові.
Біля дверей стоїть директор Микола Воднонос

Друг Андрій Ребрик, упорядковуючи видання, додав до нього витяги з преси та доступних спогадів, що стосуються пізнішої діяльності Пласту у Великому Бичкові та околицях, зокрема заснування стаціонарного «гуцульського» табору, та пісні, що їх співали бичківські пластуни. Завершується книжка біографічною довідкою про Василя Белея (1922—2012) та невеликою підбіркою фотографій.

^ Михайло Белей — «Канарок»

— ” —

**«ЩОДЕННИК ПЛАСТУНА» —
ЦЕ КНИЖКА ПРО ПЕРШІ КРОКИ ПЛАСТУ
В ОДНОМУ СЕЛІ ЧИ ТО МІСТЕЧКУ,
ЩО РОБИЛИСЯ 100 РОКІВ ТОМУ. ЧИ ПОДІБНІ
ВОНИ ДО НАШИХ, ТЕПЕРІШНІХ?
У ЧОМУСЬ ДУЖЕ, У ЧОМУСЬ — РАЗЮЧЕ ІНШІ.
ХОЧА ВІДПОВІДЬ НА ЦЕ ПИТАННЯ
МАЛИ Б ДАТИ ЧИТАЧІ.**

ДОРА САЛАБАН ГОРБАЧЕВСЬКА:

«ТРЕБА ПРО ЦЕ ГОВОРИТИ: ЩО ОЗНАЧАЄ БУТИ ДІВЧИНОЮ, ЖІНКОЮ, ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ В ПЛАСТІ»

Початок у ПШ ч. 4-2021

— ” —

«ДЛЯ ПОКОЛІННЯ МОЄЇ МАМИ ЦЕ БУЛО ПИТАННЯМ ІДЕЙНИМ, ВИЯВОМ ПАТРІОТИЗМУ, ДЛЯ МОГО — РАЦІОНАЛЬНИМ: ТИ ТВОРИШ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ СВОЇХ ДІТЕЙ І ДЛЯ СЕБЕ В ЧУЖОМОВНОМУ СВІТІ»

— Мене зацікавило, як пластунки в повоєнні роки, навіть вже в середині 50-х, маючи дітей, родину, роботу, яку потрібно наздоганяти, бо вони недавно почали все спочатку в іншій країні, — попри це все далі займалися громадською працею, Пластом. Для мене це щось неймовірне, незбагненне. Інколи маеш там трохи більше, ніж звичайно, на голові, то на Пласт не залишається часу. А тут зовсім інший приклад.

— Це щоденна праця. І ця праця відбирає від родини, від професійної справи, навчання. Для покоління моєї мами це було питанням ідейним, виявом патріотизму, для мого — раціональним: ти твориш середовище для своїх дітей і для себе в чужомовному світі. Мусиш пам'ятати, що генерація моєї мами, всі ті, що приїхали з Європи, сиділи на валізках до останнього, чекаючи, коли Україна стане вільною. А до 1960-х років майже всі розпакували свої валізки... Деякі довго ще чекали, і аж коли Україна стала незалежною, поїхали побачити ту Україну. Щойно тоді зникли ілюзії. Звідси потреба «продовження України», перенесення почуття дому туди, де вони осіли. Покоління моєї мами і моє, зрештою, також, знало, що це їхня відповідальність, щоб те українство не загинуло, не пропало, щоб ми заскоро не асимілювалися. Мій дідусь був гімназійним професором історії, з Цьопою вони мали завжди страшно цікаві розмови. Тета Цьопа мала таку тезу: українська еміграція на Заході, де б вона не була, за 2-3 генерації цілком асимілюється, буде дуже мало тих, хто буде старатися втримати свою культуру, а єдине, що врятує українську громаду від цього, буде або зміна уряду України (на той момент то не виглядало можливим), або новий приплив з України.

Я добре пам'ятаю цю думку, бо з того виринула велика дискусія. Багато хто наполягав, що ні, ми не асимілюємося... Але Цьопа то дуже чітко бачила, і якщо подивитися, то мала рацію. Якби не було «четвертої хвилі», я навіть не знаю, як в Америці було б далі з нашою діаспорою. В тому числі з Пластом.

— Важлива для мене тема. Хоч я пластунка з України і добре знаю, що таке Пласт, але відчуваю бар'єр. Пласт на Заході доволі закритий, це такий клуб з вибраним, спадковим членством, і це проблема, як на мене, через яку Пласт багато втрачає.

— Абсолютно! То є та «пластова кліка».

Моя мама і тета Цьопа дуже воювали проти того. Мама мала часто гутірки на цю тему, вважала, що «клікуватість» і пихатість погубить Пласт. Вона знала ще з передвоєнних часів в Галичині про такі закриті групи-клуби в Пласті.

Прикладом є табір на «Соколі». Моя тета і мама виростили в Яворові, для Львова це була провінція. На таборі львівські завжди показували, що якась провінція до них не вмивається. Ти знаєш, вони тоді спали на причах, тих двоповерхових ліжках, і тільки тому, що мали знайомих зі Стрия чи Самбора, які робили місце на тих причах (бо вони знали, як то — бути поза клікою), було де спати тим «з провінції». Львівська кліка була сильна і замкнута, там ще були свої менші групи. Історія ця довга і триває по сьогоднішній день. Моя мама і тета пережили це в Старому краю, але те саме перекочувало сюди.

У 1956 році ми з тіточкою сестрою Христею поїхали на «Вовчу Тропу». То був рік перед ЮМІЗ, приготування вже йшло на повну пару. Нью-Йорк чи Нью-Арк навіть не дивилися на нас, ніби ми їм не рівня, нас мусили дати до групи з Філядельфії, які спочатку також ставилися до нас трохи з погордою. Але потім вони, певно, зрозуміли, що вони так само виключені з групи «елітарних» нью-йоркських пластунів, як і ми. Ми туди більше не їздили через це ставлення, поділ на «пластову еліту» і всіх інших. А зовсім інакше було в Торонті. Там дуже плекалося включення всіх до гурту.

▲ Дівочий табір на Соколі. Данка Ставнича в профіль у темній блузочці з білою обвідкою на рукавах

— Мені здається, вони й далі це плекають. Але щодо новоприбулих — це дещо інша справа, цілком інше ставлення, не всюди і не у всіх, ясна річ, але загально багато неприйняття, з тим стикалася я і чимало моїх друзів. Хоч, мабуть, не було б справедливим обмежувати це Пластом, це стосується загалом ставлення діаспори до новоприбулих. І навпаки також, відверто кажучи.

— Тут, у Вашингтоні, а це є мала станиця (і це добре), ми маємо трохи представників «четвертої хвилі». Тобто тут є купа людей з «четвертої хвилі», але вони швидко асимілюються. Не так багато хто з них висилає дітей до Пласту. Для мене цікаво, що є багато таких, які навіть в бік українців не дивляться.

— Це сумно, бо я не бачу іншого способу вберегти діаспору в західному світі, як не через залучення новоприбулих, не відштовхувати їх, не показувати, що тут так не прийнято, залучати, знаходити діалог. Хоч це проблема глибша і двостороння.

— Ми тут трохи в своєму соусі, а вони приїздять свіжі, з сучасної України, і мають дуже добрі ідеї. Так, це ідеї, які вириваються з їхнього переживання, їхньої реальності, а не нашої. І справді, в нас «так не прийнято», але часом бачу, як наші виховники намагаються пристосовуватися до тих ідей, і це дає добрі результати. Це корисні для Пласту нововведення.

— ” —

«ЗБЕРЕГТИ ПЛАСТОВИЙ ДУХ, АЛЕ НЕ ТРЕБА МІШАТИ ЦЕ З КОНСЕРВАТИЗМОМ ЧИ ЗАСКОРУЗЛІСТЮ»

— В цьому контексті мене цікавить ось що. Оця генерація, представницями якої були Твоя мама, Цьопа, Ганка, приїхавши з таборів до Канади чи Америки, якось пристосовувалася до змін. Це, поза сумнівом, була велика зміна, в тому числі, світоглядно: Північна Америка і Європа — це дуже різні світи.

— Озираючись назад, я думаю, що вони були дуже прогресивними. Хоч вони хотіли, в той сам час, зберегти пластовий дух, але не треба мішати це з консерватизмом чи заскорузлістю. Це кожних зборів КУПО обговорюється: що ми можемо міняти, а що є незмінним. Пам'ятаю, Збори КУПО, які Танас Фіголь організував в 1960-х роках, то там два дні дискутували про це. Але найбільше кипіло в дискусіях про мову, людям аж дим виходив вухами! Тоді було вирішено, що залишаємо Обіт, Закон і Присягу, а все інше є змінним. І відповідно, треба йти з духом часу. І зараз по тім переписали цілу купу вмілостей, щоб достосувати їх до умов життя. Більшість вмілостей ще були написані в ДіПі таборах, а це були цілком інші обставини. Цьопа на це звертала увагу від початку: треба вживати можливості, які давала Америка і Канада.

Десять наприкінці 1960-х почалися розмови зі скавтськими організаціями в Канаді, Америці щодо можливої співпраці. Я була однією з посередниць, деякий час ми були готові стати їхніми членами зі збереженням нашої особистості. Тобто, могли брати участь в Джемборі, злетах, користуватися навчальними ресурсами, вишколами, але бути осібною групою, зі своїми таборами, частинами і програмою. Так свого часу зробили єврейські скавти, які стали частиною Бой Скавтів Америки. Ми звернулися до скавтів, але вони виявилися консервативними. Ми хотіли український гімн, нашу Присягу. Їм це не підходило. Ми підтримували з ними контакт, але нічого з того не вийшло. У 1980-х вони вже були готові

йти на наші умови, але тоді Пласт вже певно стояв на ногах і не був зацікавлений. Вони мали кризу членства, а ми на той момент ні. Пласт вже був в іншій ситуації.

— **Не вважаєш тепер, що це було помилкою?**

— Важко сказати. Можливо. Більшість нашого юнацтва, маю на увазі в Америці, зокрема, у Вашингтоні, належить і до Пласту, і до скавтів. В більшості випадків американський скавтинг бере верх над нашим.

— **До речі, як Ти ставишся до сьогоднішніх спроб змінити ідейні основи Пласту? Зараз ведуться дискусії на КУПО і загалом по краях.**

— У вільному світі скавтингу десь в 1990-х роках бюро в Женеві вже так себе скомпрометувало і дійшло до такого низького рівня — і на рівні особистостей, і в сенсі скавтської постави, — що в Англії створилася організація «Скавти Бейден-Повела».

— **Повернення до витоків?**

— Так, вони ставили собі за мету повернутися до Закону, Присяги і Обіту менш-більш у форматі оригінального скавтингу Бейден-Повела. Багато національних скавтських організацій до них долучилися. Але на той момент Світова організація трохи «вичесала» свої проблеми, дала раду з членством і скаргами про сексуальні домагання та неприпустиму поведінку. Там була ціла низка скандалів. Але не всі хотіли бачити, що в Женеві діється, не всі пластуни були свідомі того. Ми, хто розуміли, пояснювали ситуацію, що не варто туди вступати, що Пласт не має зв'язувати себе з цим усім. Краще ввійдимо до того скавтингу Бейден-Повела, на мою думку, але не злучаймося з Женевою. То страшні речі, що там в Бюро діялося, починаючи від самої верхівки. Знову, американський скавтинг, коли почав втрачати членство, запровадив програми співпраці з громадськими організаціями, які спонсорують окремі скавтські частини — церква, якісь фундації. І почав сильно розростатися. Церкви взяли за організацію гуртків, а скавтська організація забезпечувала матеріалами і вишколами. Вони рухаються вперед, і це має спонукати нас думати. Але цікаво теж те, що вони повертаються до засадничих речей: до практичного пластування, самозарадности, життя в природі, служіння громаді. Я думаю, дуже добра річ, що зараз в Пласті почався процес осучаснення третьої проби, наприклад. Важливо, щоб проекти були реалістичні і спрямовані на конкретну ціль.

«ЧИ СЕРЕД ТИХ ВСІХ ЗМІН МИ ВТРИМАЄМОСЯ — ЦЕ ПИТАННЯ, І ЯКИМИ МАЮТЬ БУТИ ТІ ЗМІНИ, ЩОБ МИ ЗБЕРЕГЛИ СВОЮ САМОБУТНІСТЬ?»

— Це питання складне, бо ставить низку інших питань, наприклад, де закінчуються другорядні, змінні складові, а де починається те, що робить Пласт унікальним, самобутнім — українською скавтською організацією.

— Так. Чи серед тих усіх змін ми втримаємося — це питання, і якими мають бути ті зміни, щоб ми зберегли свою самобутність? Пласт в Канаді вже певний час вів перемовини щодо влиття до канадського скавтингу, і там їм дали добрі умови. Може, ми мали б мати якийсь зв'язок зі скавтами, але треба добре застановитися над тим, які є наші потреби в такому договорі. Тут головне — Пластові треба зберегти своє українське «я».

— **Для цього необхідно знати, що є це «я», довкола цього також чимало дискусій. Зміни — це чудово, але якось не хочеться, щоб в гонитві за ними (просто заради змін) ми втратили свою ідентичність як організація.**

— Згоджуюся. Я вже чула дискусії щодо змін Пластового Закону, 14 точок. Є речі, які повинні бути незмінними. Є стовпи, на яких тримається Пласт. До речі, я знайшла серед маминих паперів в пуделку записник. Там є проект зміни Пластового Закону, над яким вони працювали, з подібними думками і запитаннями.

— **В котрому році?**

— В середині 1950-х років. Наприклад, була пропозиція деякі точки об'єднати, деякі замінити. Вже про це говорили в тих часах. Ця дискусія має бути, але, як ти кажеш, не просто заради того, аби щось міняти. Я скажу так: читаючи «Дискусії при Ватрі» і на ФБ пластунів з України, розумію, що все те саме ми переживали у 1950-60-х роках. Це ніби іде по колу. Ті самі проблеми, ті самі питання. Думаю, що це такий процес, Пласт — дитина, яка росте, ставить якісь питання, починає розуміти якісь речі.

«Представила той проект ШБ на греблівському Вирі і запропонувала заснувати такий дівочий табір з вишкільною програмою, але з врахуванням потреб і особливостей дівчат»

— **Я ще маю питання про ШБ. Розкажи, прошу, як виникла ідея окремого вишкільного табору для дівчат?**

— «Греблі» своєю ціллю завжди ставили працю з юнацтвом і табори, це наш напрямок роботи в Пласті. У 1950-х роках табори тут провадилися за зразком Ді-Пі-пластування або навіть часів таборування в Галичині, на «Соколі». Вже в кінці 1950-х багато колишніх таборових організаторів та інструкторів повідходили через вік чи з інших причин. Відтак до проводу таборів почали залучати будь-кого. Хто мав 4 тижні вакацій — того брали, не питаючись про якісь потрібні знання, вишколи, досвід. А комендантками були ще ті старі пластуни з України, і вони зрозуміли, що до них потрапляють виховниці, які не мають уявлення, що і як має діятися на таборі. Комендантками найчастіше були Ірена Кравців, Нуся Мриц (вона кидала працю, щоб могли бути коменданткою, а тоді шукала нову). В більшості все «греблі». І на одній раді ми почали обговорювати, куди Пласт котиться, виховники не мають елементарного знання про ведення таборів! А тоді безпека стала дуже важливою, зокрема після того, як хлопці потонули в Чикаго. То потрясло цілою організацією. Роки по тому, вже 1987 року, я була коменданткою табору учасниць на ЮМПЗ, і в програмі була прогулянка-сплав, то деякі батьки з Чикаго не дали дозволу

^ Серед учасниць відзначення 50-ліття «Школи Булавних» у Гантері (США) — пл. сен. Дора Горбачевська (посередині у 3-му ряді)

донам брати участь, бо ті, що погинули тоді, були їхні колеги. Я мусила дзвонити до тих батьків і пояснювати, що все змінилось, цілком інший підхід до безпеки. Після того трагічного випадку якраз було постановлено, що коменданти мають бути старшими 21 року.

Але до теми ШБ. Юліян «Юлько» Крижанівський написав підручник «Пластові табори», і мені вважалося, що дуже на часі мати такий посібник. «Греблі» про це дискутували на курінних радах — вирах. У 1964 році табір юначок був зорганізований і проведений «греблями». Коменданткою була Христя Волицька (Ференцевич). Цей табір був організований точно за вказівками Юлька Крижанівського. Відповідно, у 1965 році «греблі» зорганізували вишкільний табір для таборових інструкторок на «Вовчій Тропі», коменданткою була Оля Качмарська. А вже в 1968 р. канадські «греблі» перевели «Школу Булавних» біля Монреаля за зразком згаданого посібника «Пластові табори». Ми з Ольгою Кузьмович поговорили і вирішили, що варто зробити щось подібне, але вже на постійній основі. Я подзвонила до Крижанівського і запропонувала йому, що ми візьмемо за зразок його працю і створимо щось такого типу для дівочих таборів. Він підтримав цю ідею, і ми почали над тим працювати. «Лісова Школа» розпочала свою працю в 1964 році, я тоді ще була на студіях. Я завжди товаришувала з «Лісовими Чортами», то були мої колеги, то ми сіли з Крижанівським і Мирославом «Вуною» Раковським порадилися, і я написала програму «Школи Булавних». Представила той

проект ШБ на греблівському Вирі і запропонувала заснувати такий дівочий табір з вишкільною програмою, але з врахуванням потреб і особливостей дівчат. Ми мали на «Бобрівці» (1969 р.) 32 зголошених, було видно, що є потреба, майже всі інструкторки були «греблі» (крім Тиньки Гординської, вона не належала до куреня). В міжчасі дівчата, які приїхали з табору, зробили нам добру рекламу, тому наступного року було знову багато зголошень.

Редакція щиро вдячна подрузі Усті Стефанчук за її значний внесок у збереження пластової історії. Залишаємо це інтерв'ю в тому вигляді, як воно було записане. Очевидно, читач розуміє, що будь-яка усна розповідь не подає точних дат та інших фактів, однак лише вона здатна передати дух часу — атмосферу і настрої. Тому ми не подаємо в примітках біограм згаданих осіб, як це належало б у науковій публікації, не верифікуємо дат та фактів, у яких респондентка сумнівалася під час розмови.

Розмовляла Устя Стефанчук, Гр
Продовження у наступному числі

ІВАН МАНАСТИРСЬКИЙ —

«ТЕЛЕСИК», ЛЧ, — ПОЕТ РОСТИСЛАВ КЕДР

пл. сен. кер. ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ, ПС

ІВАН МАНАСТИРСЬКИЙ В ПЛАСТІ І ЖИТТІ

Як може хтось із таким ніжним псевдом, як «Івасик Телесик», бути також досить таємничим? А він таким був або, може, став з волі лихої долі, тому про нього не знаємо багато.

Народився Іван Володимир у Львові 24 листопада 1905 року в родині інженера Вітовта Манастирського і Марії, уродженої Лукіянів. До 1 полку ім. Петра Сагайдачного вступив як учень Академічної гімназії 10 жовтня 1920 року. Здобув ступінь пластуна розвідчика. Був провідником гуртка «Лис», писарем у спортивному кружку, полковим скарбником, а згодом впорядчиком гуртка «Олень» і членом Верховної Пластової Команди.

Гімназію закінчив матурою 1924 року; у Львівському університеті отримав ступінь магістра філософії та фах гімназійного вчителя. В середині 1920-х років допомагав вести бібліотеку ЛЧ.

Коли Друга світова війна вирувала в Україні, «Телесик» зробив такий же вибір, як і багато молодих свідомих українських чоловіків: став воїном дивізії «Галичина», воїном за права своєї Батьківщини. Став проти всіх її окупантів.

Наприкінці війни опинився в Берліні як цивільний, пережив бомбардування міста. Поетка Віра Вовк згадує, що він часто приїздив до її батьків у Дрездені. Перекладав літературні твори і праці з німецької на українську і навпаки. Віра знала його також як великого любителя мандрів по горах.

Після війни він опинився в Мюнхені, де поновився у Пласті (у жовтні 1945 року), а 1948 року офіційно став членом куреня «Лісові Чорти» (в курінному реєстрі отримав число 98). У таборах Ді-Пі був гімназійним учителем, станичним і членом КПС (референтом видань) в Американській зоні Німеччини.

▼ Пластова виказка розвідувача І. Манастирського від 7 травня 1922 р.

▲ Іван Манастирський. Передвоєнне фото

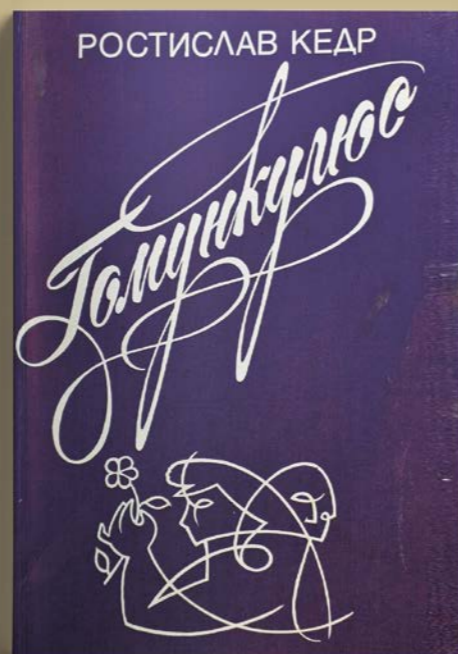
Пізніше переїхав до Канади і жив у Торонті. Багато років на добровільних засадах співпрацював із пластовою пресою, зокрема як мовний редактор пластового журналу «Юнак» та інших видань. В «ЛЧ» він сповняв різні обов'язки з дуже таємничими назвами: Канцлер СФ, Тайний радник Їх Величності. Курінь відзначив його нагородами «Срібний Арідник» та Орденом Чортополоха. На схилі віку одружився зі своєю давньою симпатією, проф. германістики Іриною Гузар зі Львова. Помер 9 листопада 2002 р. в Торонті.

ЛІТЕРАТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ РОСТИСЛАВА КЕДРА

Його відданість перу була залежна від безвоєнних літ, і це бачимо за датами його видань: «Сонети» (Львів, 1931) і «Пінистий келих» (1939). Аж після війни були друковані його пластові поеми «Лісові Чорти» (Торонто, Дітройт: вид. Лісових Чортів, 1951, 1956, 1957, 1972) і «Скобине гніздо» (Торонто: 1957). Обидві збірки повні спогадів про пластування і захоплення Карпатами. Пізніше вийшов друком том зібраних віршів «Поезії» (Торонто: Євшан, 1983). За свою творчість Ростислав Кедр дістав нагороду (перше місце) у літературному конкурсі ім. Івана Франка (Чікаго, 1983).

^ Обкладинка роботи Миколи Бідняка

^ «Гомункулюс» Ростислава Кедра вважається завершальним твором його літературної діяльності

Спогади про пластування в Україні

Погасла ватра, вітрик-тиховій
Вколисує велику тишу бору.
Заснуло все у темряві густій,
Лише зідхають ще глибокі звори,
Хлюпоче в гущині струмок дзвінкий,
А в висотах горять безмежні зорі.
Погасла ватра. Шум глухих лісів:
Відвічна пісня Лісових Чортів.

«Наш прапоре, колючий звій терновий
Сплетемо ми стражданям цим страшином.
Він зміниться тобі в вінок лавровий
Під сонцем волі світло-осяйним». —
Сліди нестерті молоді крові
Лишилися там, де ватри сивий дим
Злітав над шатрами у рідній пуці
І дико Черемош півнявся злощій.
(1948—1953)

ПРО «ГОМУНКУЛЮС»
РОСТИСЛАВА КЕДРА

Літературну творчість Р. Кедр завершила його драматична поема «Гомункулюс» (Торонто: Слово, 1990). Цей оригінальний твір появився накладом 250 примірників (кожна книжка позначена своїм числом). Слово «гомункулюс» у різних творах означало малу напів людину, недорозвинену або фізично, або за свідомістю.

Поема «Гомункулюс» не є розважальним твором. Вона спонукає до роздумування, до філософічного та релігійного вглиблення у проблеми й вибори життя. Тут автор, змучений долею самотній емігрант, болючо віддалений від своєї країни, переживає воєнні події, а з цим і тему змагання добра зі злом. Серед них події зі завзятим автократом, що нищить Іванову країну. Історія повторюється і сьогодні, й автократи з нею.

Про що саме читаємо у цьому творі? Тут передаю свої давніші слова.

«У літературі Заходу було багато спроб звертатися до фавстівської метафори й постаті Фавста. І Ростислав Кедр в основному наслідує побудову Гетового «Фавста», зокрема його першу частину. Героєм поеми є ізольований від світу книголюб Іван, майже неповна людина, гомункулюс. Він зустрічає давнього приятеля, патріота й активіста, який веде мову про безмежне зло, включно з Голодомором, заподіяне його народів. Слухаючи про жахливі вчинки, що вчинив тоталітаризм у минулому столітті, Гомункул-Іван проходить певну зміну в поведінці і стає суспільно

заангажованим та бажає відімести за зло саме убивством диктатора. Іван навіть готовий знищити всіх жителів міста, щоб зупинити дальше зло супроти власного народу. Тільки терпеливість його давньої любови Ірини (яку Іван недавно віднайшов) перекоонує його відмовитися від пімсти, і залишити Богові чинити справедливість» («Сучасність», 9/365/, 1991, 126).

У змагу з аргументами Мефістофеля Ірина перекоонує Гомункулюса-Івана:

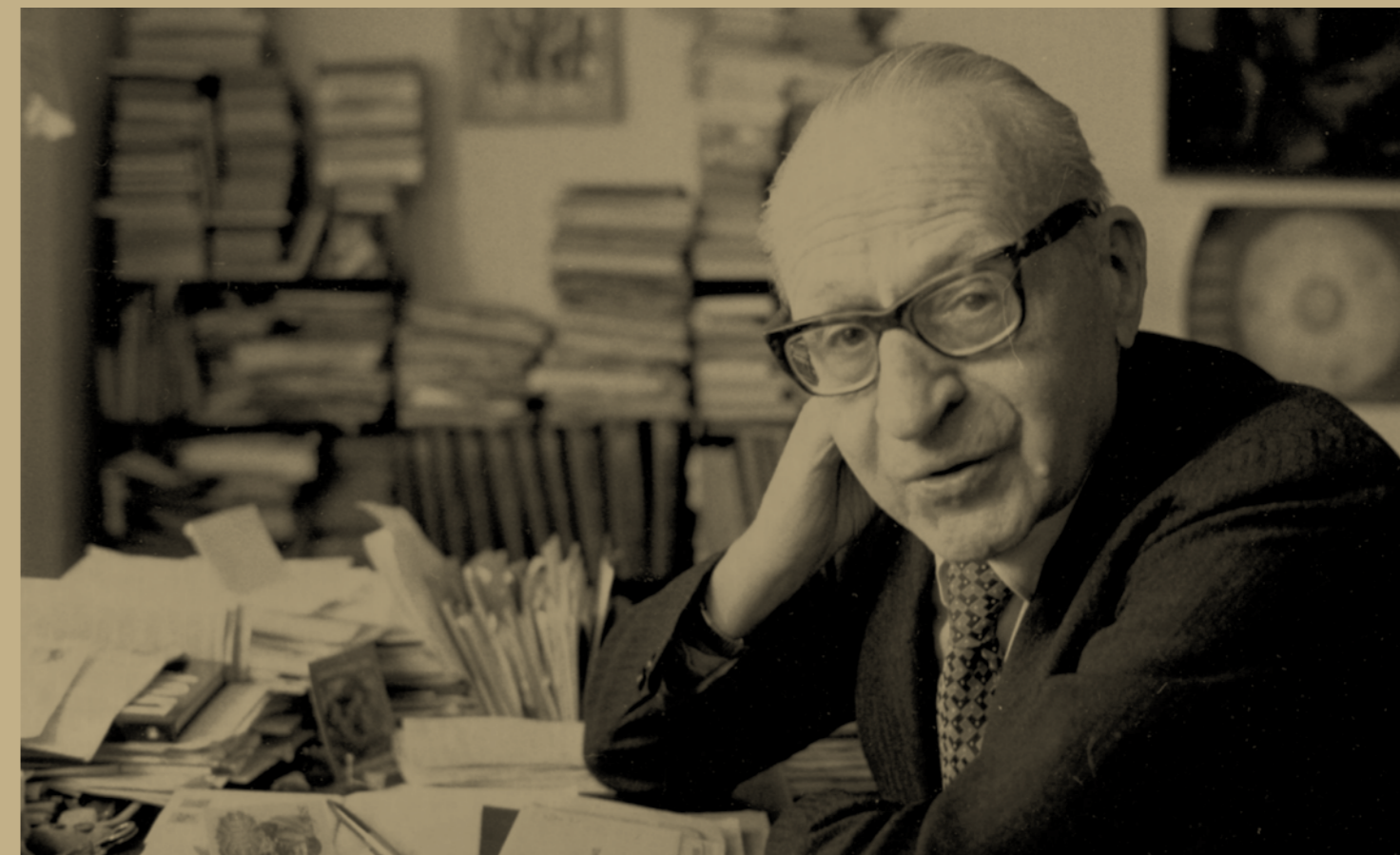
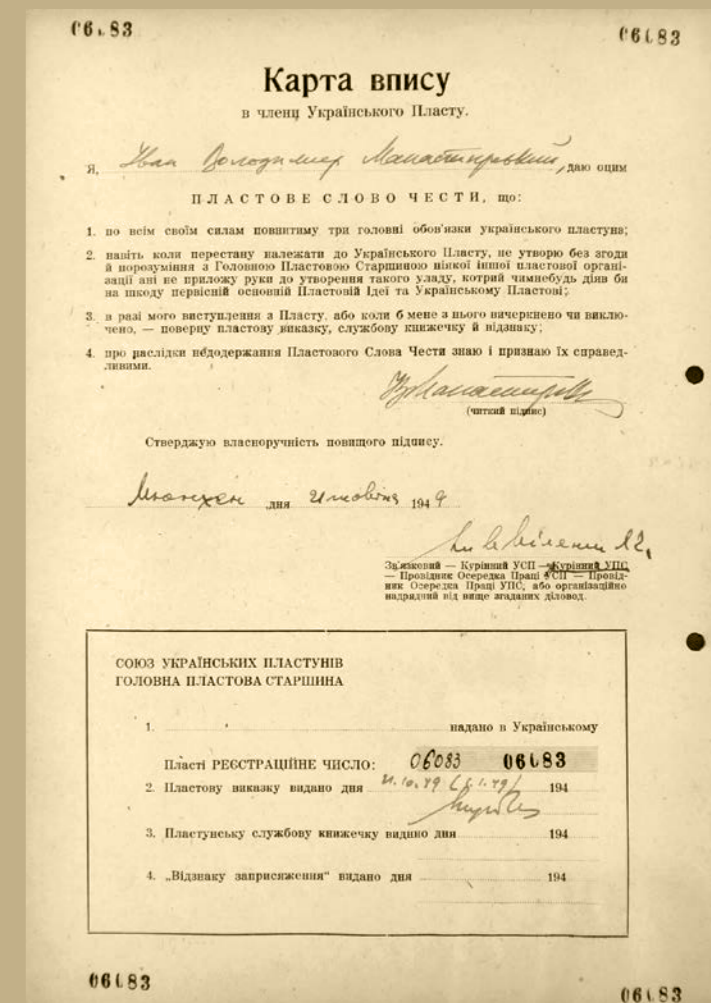
«Боротись мусимо, але як люди,
Не демони пекельні. Не знижаймо
До рівня їх, душ наших не каляймо.
Борись як лицар, не отруйник-кат.
Якщо вбивати мусиш, убивай
Лише катів, озброєних злочинців,
Не всіх їх безборонних і невинних».

Гомункулюс обдумує і починає вірити, що «людство не згине на Голгофі», і тоді сам стає вже повною людиною-Іваном, який твердить:

«У всесвіті не володіє смерть.
Наперекір самому Сатані
В життя я вірю!»

Подяка друзам Іроїді Винницькій та Наді Луців із Українсько-канадського дослідно-документаційного центру в Торонті за світлина і розшук біографічних даних.

^ Іван Манастирський гідно пройшов життєвим шляхом українського патріота, пластуна, мистця

«СІРОМАНСЬКА ХРОНІКА» – НЕ ЛИШЕ ІСТОРІЯ ПЛАСТОВОГО КУРЕНЯ

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Кожен пластовий курінь УСП чи УПС має власні реліквії. Такі є і в куреня «Сіроманці», якому 28 березня виповнилося 70. До особливих предметів можемо віднести тотем, клейноди, прапор Великого Племени «Сіроманці». Однак особливо цінною є «Сіроманська хроніка».

Це опис життя і діяльності куреня від самих початків — від часу створення в Нью-Йорку у далекому 1952-му. Унікальність хроніки в тому, що вона існує в єдиному примірнику, часто писана від руки, з величезною кількістю фотоілюстрацій із приватних фотоархівів членів куреня, а також авторських рисунків, зроблених на професійному рівні.

Хроніка передає не лише історію куреня. Це передання духу справжньої пластової дружби в колі окремо взятого куреня. На сторінках томів ми ніби переживаємо разом із «сіроманцями» момент заснування, парубоцьку дружбу, далі — створення сімей (здебільшого пластових). Усі ці моменти з життя куреня щедро пересипані жартами (особливим «сіроманським гумором»), ілюстраціями і навіть карикатурами одне на одного.

Про життя-буття сіроманського товариства у хроніці написано все чи майже все. Там зустрічаємо унікальні світлини та інформацію, газетні публікації про пластуна-військовика Мирона Дідурика, який

виказав неабияку мужність під час війни у В'єтнамі та загинув на полі бою; багато цікавих відомостей (які не зустріти більше ніде) про пластування і наукову діяльність третього Начального Пластуна д-ра Любомира Романкова. Зрештою, знайомимося із родинним, пластовим, професійним і громадським життям багатьох членів куреня, який об'єднав у своїх рядах чимало цікавих особистостей.

Між іншим, за цією хронікою можна вивчати історію Пласту повоєнного періоду в діаспорі. Адже «сіроманці» були активними в той час у США і Канаді як виховники, провідники таборів, Свят весни і навіть Ювілейних міжкрайових зустрічей, члени й очільники провідів країв, ГПБ і ГПР. Тому й зустрічаємо на сторінках томів цінні матеріали, документи, світлини, деякі філателістичні видання, брошури і багато іншого. Звісно, чимало там сказано про періодику. Адже загальновідомо, що «Сіроманці» значною мірою — видавничо-журналістський курінь, об'єднання творчих особистостей.

До всього, кожен з томів ошатно оправлений, а особливу увагу привертає перший том, оформлений як цілісне видання.

Звісно, колись томи «Сіроманської хроніки» стануть надбанням одного з пластових музеїв, ймовірно, в Україні. Довгі десятиліття зберігалися вони у США.

Напередодні 70-ліття куреня старші побратими передали хроніку молодшим у Галичину для подальшого дбайливого зберігання.

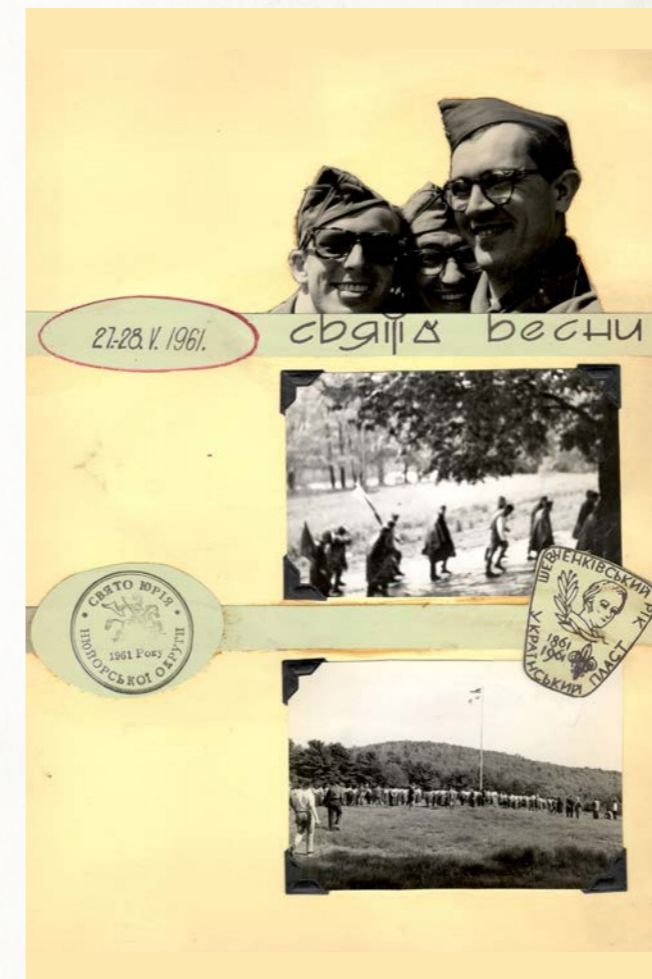
Важливо, що всі 6 томів оцифровано. Отже, довговічність та належне збереження цінного матеріалу гарантовані.

—”—

«СІРОМАНСЬКА ХРОНІКА» В ТЕПЕРІШНЬОМУ ЇЇ ВИГЛЯДІ ОХОПАЮЄ ПЕРІОД ВІД 1952-ГО РОКУ І МАЙЖЕ ДО МОМЕНТУ ВІДРОДЖЕННЯ ПЛАСТУ НА РІДНИХ ТЕРЕНАХ.

Цим найстарші «Сіроманці» ніби натякнули молодшим: друзі, продовжуйте цей славний літопис. І так вартує зробити. Адже і в Україні за час діяльності куреня теж є багато сторінок, які могли би скласти не один том хронік — гідного продовження історії праці для Пласту і України 29-го куреня УПС та 29-го куреня УСП «Сіроманці».

- > У кожному з томів хроніки сіроманського гумору не бракує
- > «Сіроманська хроніка» — яскраві сторінки діяльності післявоєнного Пласту в діаспорі

ДРУГІ НАЦІОНАЛЬНІ СПОРТИВНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ 1914 РОКУ НА ПЛОЩІ «СОКОЛА-БАТЬКА»

АНДРІЙ СОВА

Пропонована стаття продовжує серію публікацій, присвячених засновникам та провідним діячам пластового руху — Степанові Гайдучку і Петрові Франку, а зокрема їхній діяльності у різних громадських організаціях напередодні Першої світової війни. Сьогодні ознайомимо читачів з перебігом II Запорозьких ігрищ, які відбулися 29 червня 1914 р. на площі «Сокола-Батька» в межах Шевченківського здвигу. У цьому заході взяли діяльну участь й пластуни.

Шевченківський здвиг (інші назви — II Краєвий здвиг, Шевченковий ювілейний здвиг та ін.) 1914 р. з нагоди 100-ліття Тараса Шевченка став виявом національного і громадянського поступу кількох поколінь українців Галичини. В історії Львова XX ст. цей здвиг залишився однією із найвеличніших культурних, громадсько-політичних і спортивних подій. Значна заслуга в ініціюванні та успішному прове-

денні здвигові належить Іванові Боберському (до нього український «Сокіл» не проводив таких масштабних заходів), який, перебуваючи на посаді голови «Сокола-Батька», доклав чимало зусиль не лише для розвитку українського сокілства та об'єднання з січовими осередками Галичини, а й для згуртування, консолідації українців з Галичини та з інших українських земель через гімнастичний і спортивний, сокілський та січовий, парамілітарний рухи. Ці здвиги стали виявом високого рівня національної свідомості українців, гідності та згуртованості.

У Шевченківському здвизі взяло участь понад 12 тисяч українців, представників гімнастичних і спортивних товариств: соколів, січовиків, пластунів і спортсменів СТ «Україна», українських січових стрільців. Учасники, попри заборону і протидію поляків, з'їхалися з різних куточків українських земель: Покуття, Лемківщини, Бойківщини, Гуцульщини, Буко-

вини, Наддніпрянської України, а також з Англії, Німеччини, США та інших країн.

Шевченківський здвиг у Львові тривав три дні — від 27 до 29 червня, і, за задумом організаторів, спеціально передбачав у програмі проведення українських національних спортивних змагань — II Запорозьких ігрищ (I Запорозькі ігрища відбулися у Львові 15—16 жовтня 1911 р.), що розпочалися раніше, але до окремих видів спортивних змагань учасники здвигу могли долучитися в його останній день — 29 червня.

Напередодні здвигу було поширено відозву від «V Секції Шевченкового Ювілею Товариства «Просвіта»» до українців за підписами голови «Сокола-Батька» Івана Боберського, генерального отамана «Українського січового союзу» Кирила Трильовського, голови спортивного товариства «Україна» Лева Дорожинського та отамана «Повітової Січі» у Львові Романа Дашкевича. У ній зазначалося: «Дорогі Братя! Говорять вороги наші, що нас нема. Пишуть, що не живемо. Грозять противники наші, що не вільно нам жити своїм життям, не вільно нам думати, не вільно говорити своєю мовою. Однак ми живемо! Наша гадка, прибита віковою неволею, будить ся. Наш дух кріпиться. Ми організуємо не лиш наші духові, але і наші фізичні сили! І ось серед сеї нашої праці наспів ювілей 100-літніх роковин уродин Тараса Шевченка, і ми постановили обходити його величавим здвигом українських руховиків, пожарників, стрільців і пластунів в столиці наших князів у Львові 28 і 29 червня 1914 [р.]. Всі ті наші організації стануть в тих днях карно до вправ і до величного походу, який перейде улицями столиці. І тому звиваємо і просимо цілу нашу суспільність: Прибудьте всі, хто живе і може на сей Ювілейний Шевченковий здвиг, щоби се свято випало величаво і покріпило наші серця до дальшої праці і боротьби. Очи Славянщини, а навіть цілого культурного світа спочинуть в сей день на нас! Покажіть — що цілий народ з нами і за нами!». Подібні відозви поширювалися в інших містах Галичини. 17 червня 1914 р. старшина станиславівського «Сокола» випустила відозву для активізації сокілського руху на Станиславщині.

Отже, 29 червня до змагань на площі «Сокола-Батька» заходами Івана Боберського була видана спеціальна програмка, яку прикрасили два афоризми Степана Рудницького: «Хвилі фізичної тугості — се найгарніші хвилі в історії нашого народу» та «Здоров'є і сила народу — річ важна і найважливіша». До змагань приступила спеціальна комісія у такому складі: вождь змагань — Антін Зелений; члени комісії: Іван Боберський, професор Євген Любич, Іван Устиянович, Осип Семенюк, Степан Гайдучок, Лев Дорожинський, Роман Носковський, Теодор Черник; секретарі: Омелян Гузар та Олександр Кульчицький; суддя «при вибігах» — Роман Носковський; судді до «міреня часу»: Антін Зелений, Степан Гайдучок, Теодор Черник; судді до «міреня метів і скоків»: Роман Носковський, Теодор Черник та Лев Дорожинський. Члени комісії мали спеціальні опояски на руку: вождь змагань — зелено-червону, секретарі — білі, решта членів комісії — синьо-жовті.

ДО ЗМАГАНЬ ЗГОЛОСИЛОСЯ 43 СПОРТОВЦІ, ЯКІ ПРЕДСТАВЛЯЛИ РІЗНІ ТОВАРИСТВА.

«Сокіл-Батько» (Львів) — Євген Бабин, Роман Рондяк, Ігор Федів;
«Повітова Січ» (Львів) — Микола Никорак;
«Хортиця» (Відень) — Іван Остап'як;
«Сянова Чайка» (Перемишль) — Венгринович, Волинець, Гера, Долинський, В. Коцай, Дмитро Паліїв, Мирослав Талпаш, Іван Чмола;
«Поділля» (Тернопіль) — Гриць Бабій, Остап Огар, В. Яніцький;
«Змаговий союз» (Львів) — Петро Франко;
«Український спортивний кружок» (Львів) — Гриньовський, Демчина, Іван Децик, Осип Криса, Киприян Левицький, Мирон Маренін, Іван Полянський, Єронім Сиротинський, Струтинський;
«Україна» (Львів) — Михайло Березяк, Юрій Данилюк, Зиновій Дума, Олександр Карпінський, Сташко Качмарський, Іван Криницький, Олександр Купчинський, Людвик Ліщинський, Кость Мацюрак, Іван Олинець, Василь Остапчук, Олекса Охнич, Василь Паліїв, Олекса Перфецький, Василь Щупаківський, Теофіл Пасичинський;
«Сокіл» (Станіславів) — Нестор Войтович.

▼ Афіша (плакат) Шевченківського здвигу. 1914 р. Світлина опублікована у книзі: Сова А. Іван Боберський — основоположник української тіловиховної і спортової традиції / Андрій Сова, Ярослав Тимчак; за наук. ред. Євгена Приступни. — Львів: ЛДУФК; Априорі, 2017. — 232 с.

▲ Легкоатлетичні змагання зі скоку з жердкою (стрибків з жердиною) в рамках II Запорозьких ігрищ. Львів, площа «Сокола-Батька», 29 червня 1914 р. Приватний архів Степана Гайдучка (м. Львів).

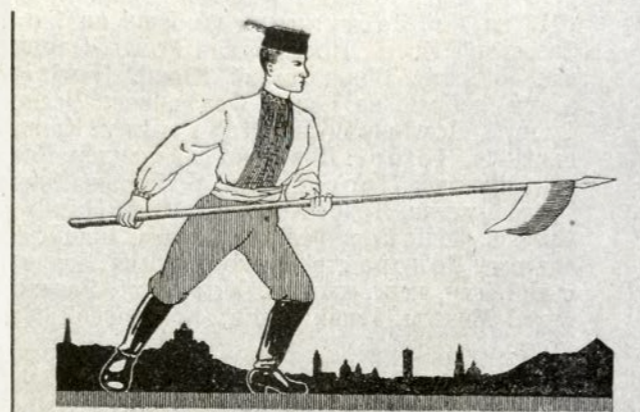
Футбольні змагання (стрічі в союзняку) розпочалися за декілька тижнів перед здвигом. 29 травня зустрілися команди спортивного товариства «Поділля» (Тернопіль) та УСК з Академічної гімназії (Львів). Рахунок зустрічі 1:1. 30 травня матч «Поділля» зі спортивним товариством «Сянова Чайка» (Перемишль) закінчився з результатом 1:0 на користь «Поділля». В інших зустрічах результати були такі: 1 червня, УСК — «Сянова Чайка» 3:2; 7 червня, «Україна» (Львів) — «Поділля» 4:1; 14 червня, «Україна» — «Сянова Чайка» 4:0; 17 червня, УСК — «Україна» 4:0. Суддями змагань були Василь Паліїв, Василь Остапчук, Роман Носковський. За підсумками усіх проведених футбольних матчів перше місце здобув УСК (5 очок), друге — СТ «Україна» (4). Відомі склади футбольних команд УСК та СТ «Україна». До команди УСК входили: Михайло Чичкевич, Семен Букайло, Іван Демчина, Дицьо, Іван Полянський, Єронім Сиротинський, Ростислав Шумило, Петро Скавінський, Іван Децик, Миколайків, Стефан Пшедзімський. За СТ «Україна» грали Антін Зелений, Кость Гусаківський, Володимир Богонос, Сташко Качмарський, Кость Мацюрак, Володимир Богонос, Федь Черник, Гриць Лучаківський, Голяк, Людвик Ліщинський, Олекса Перфецький.

Ситківкові змагання (з великого тенісу) також відбулися напередодні Шевченківського здвигу: вони розпочалися 24 червня і тривали до 28 червня. До змагань зголосилося 16 учасників від українських львівських спортових товариств — УСК, «Україна» і «Змаговий союз». Суддею змагань був Василь Остапчук. За свідченнями Степана Гайдучка, йому допомагали спортсмени, які не брали участі в змаганнях.

У грі одинцем (змагання в одиночному розряді) переможцями стали В. Залозецький («Україна») — перше місце; Тарас Франко («Змаговий союз») — друге; Іван Олинець («Україна») — третє. У грі двійками (парний розряд) чоловіків: Олександр Кульчицький і В. Залозецький («Україна») — перше; Петро і Тарас Франки («Змаговий союз») — друге; Антін Зелений та Іван Олинець («Україна») — третє. У мішаній грі парами (змагання пар, що складаються з представників обох статей) першими стали А. Гайдерівна і Олександр Кульчицький, другими — Г. Федак і Петро Франко.

▼ Трибуна Шевченківського здвигу, оздоблена українською символікою. Львів, площа «Сокола-Батька», 29 червня 1914 р. Приватний архів Степана Гайдучка (м. Львів).

▼ Інформаційне повідомлення про підготовку Шевченківського здвигу, вміщене у часописі «Вісти з Запорожя». Львів, 15 квітня 1914 р. З фондів Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка.

ШЕВЧЕНКОВИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ ЗДВИГ

„Сокола - Батька“, „Українського Січового Союзу“, „Товариства спортивного Україна“.

Львів, 28. червня: похід, впрями
-- 29. червня: змагання 1914. --

▲ Руховик демонструє вихідне положення для метання ратищем (списом) у рамках II Запорозьких ігрищ. Стоїть перший зліва суддя змагань Степан Гайдучок. Львів, площа «Сокола-Батька», 29 червня 1914 р. Приватний архів Степана Гайдучка (м. Львів).

До п'ятизмагу (п'ятиборства) і легкоатлетичних змагань зголосилося 43 учасники, які представляли спортові та руханкові товариства: «Сянову Чайку», «Україну», УСК, «Сокол-Батько», «Змаговий союз», «Хортицю» (Відень). Усього у п'ятизмазі було 9 учасників. Переможцем став Іван Остап'як («Хортиця»), що здобув 70 точок; друге місце посів Мирослав Талпаш («Сянова Чайка») — 53 точки; третє — Кость Мацюрак («Україна») — 49 точок.

У легкоатлетичних змаганнях результати були такі:

1) біг на 100 м, 11 учасників: перше місце — Кость Мацюрак («Україна»), 12,3 с; друге — Василь Паліїв («Україна»), 12,5 с; третє — Василь Щупаківський («Україна»), 12,7 с;

2) біг на 400 м, 5 учасників: перше місце — Василь Щупаківський («Україна»), 60,2 с; друге — Березяк («Україна»), 63 с;

3) метання ратищем (метання списа), 9 учасників: перше місце — Мирослав Талпаш («Сянова Чайка»), 44,30 м; друге — Кость Мацюрак («Україна»), 38,50 м; третє — Зиновій Дума («Україна»), 38,40 м;

4) метання кулі (штовхання ядра) 7,25 кг, 7 учасників: перше місце — Роман Купчинський («Україна»), 9,98 м; друге — Мирослав Талпаш («Сянова Чайка»), 9,49 м;

5) метання диска, 8 учасників: перше місце — Роман Купчинський («Україна»), 31,80 м; друге — Мирослав Талпаш («Сянова Чайка»), 29,60 м; третє — В. Долинський («Сянова Чайка»), 26,43 м;

6) скок у даль (стрибок у довжину), 11 учасників: перше місце — Василь Щупаківський («Україна»), 5,70 м; друге — О. Березяк («Україна»), 5,40 м; третє — Василь Паліїв («Україна»), 5,03 м;

7) скок у височінь (стрибок у висоту), 7 учасників: перше місце — Василь Щупаківський («Україна»), 1,52 м; друге — І. Струтинський (УСК), 1,50 м; третє — Ігор Федів («Сокол-Батько»), 1,48 м;

8) скок жердкою (стрибок із жердиною), 5 учасників: перше місце — І. Венгринович («Сянова Чайка»), 2,45 м; друге — Василь Паліїв («Україна»), 2,40 м.

Проводили легкоатлетичні змагання і здійснювали суддівство Антін Зелений, Лев Дорожинський, Федь Черник, Роман Носковський та Степан Гайдучок.

У програмі II Запорозьких ігрищ були передбачені біг на 1 609 м та 5 км. До них зголосилося, за словами Степана Гайдучка, «прямо згомішене число» учасників. Змагання з плавання через те, що були внесені до програми пізно, не відбулися. Також не відбулися змагання з кульової стрільби.

II Запорозькі ігрища, проведені на площі «Сокола-Батька» 29 червня 1914 р., загалом справили позитивне враження на глядачів. Організатори змагань підбили підсумки, проаналізували всі хиби і позитивні моменти. Планувалося восени провести змагання з окремих видів спорту, які були включені в програму II Запорозьких ігрищ, але з різних причин не відбулися. Однак цим амбітним планам завадила Перша світова війна.

— ” —
СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ
«ЗАПОРОЗЬКІ ІГРИЩА»
НА ПОЗНАЧЕННЯ СПОРТИВНИХ
ЗМАГАНЬ Й ДОСІ ВЖИВАЄТЬСЯ
У ПЛАСТІ.

23-Й ВИПУСК. 100 РОКІВ ПЛАСТУ НА ЗАКАРПАТТІ

пл. сен. АНАТОЛІЙ ПЕТЛЮВАНІЙ

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-23, вип. 2019 р. («Власна марка») (№21 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2021 р.) із зображенням відзнаки 6-го куреня УПС «Закарпатці».

З нагоди 100-ої річниці Пласту на Закарпатті «Пластова пошта. Станиця Чортків» разом з художником та графіком Олегом Кіналем, Тетяною Сміргою та Андрієм Пилухом («Козацька пошта») випустили та погасили поштові картки, поштовий конверт, пластову та поштову марки, присвячені цій події. Автор ідеї — пл. сен. пр. Анатолій Петлюваній.

На марці розміщена пластова лілейка з написом «Пластова пошта» та рік видання — 2021. Дизайн марки Андрія Пилуха. Нижня частина — марка Укрпошти номіналом «V», що відповідає поштовому тарифу звичайного листа чи поштової картки по Україні. В аркуші 28 марок. Розмір аркуша 185 x 220 мм. Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм. Наклад 20 аркушів (560 марок).

ПОШТОВА КАРТКА «ПЛАСТ ЗАКАРПАТТЯ – 100 РОКІВ»

№22 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2021 р.

На картці використано сюжет поштівки видання 14 куреня УСП ім. полковника І. Богуна в Празі (худ. М. Михалевич) та ювілейну емблему «100 років Пласту Закарпаття» в графічній обробці Олега Кіналя (Тернопіль).

Автор ідеї проєкту — пл. сен. пр. Анатолій Петлюваній (Чортків).

Зворотна сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію, логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта». Також вказаний номер видання: 22 / 16 (22 — загальний, 16 — річний 2021 р.).

Наклад по 100 прим.

Оформлення карток виконав Андрій Пилух (Львів).

ПОШТОВА КАРТКА «100 РОКІВ ПЛАСТУ НА ЗАКАРПАТТІ»

№23 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2021 р.

На картці використано ілюстрацію з журналу «Пластун» 1926 р. авторства художника Йосипа Бокшая. Дизайн виконала Тетяна Смірґа. Автор ідеї проєкту пл. сен. пр. Анатолій Петлюваній (Чортків).

Розмір поштових карток 105 x 148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір офсетний 300 г/см².

Зворотна сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію, логотип «Пласт. Станиця Чортків» та напис «Пластова пошта». Також вказаний номер видання: 23 / 17 (23 — загальний, 17 — річний 2021 р.).

Наклад по 100 прим.

Оформлення карток виконав Андрій Пилух (Львів).

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ «ПЛАСТ ЗАКАРПАТТЯ»

№20 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2021 р.

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см².

Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою.

Для оформлення лицевої сторони використано графічне зображення пластового табору в горах, взятого з вільного доступу мережі інтернет (автор не вказаний).

На зворотній стороні подано коротку довідку, а також вихідні дані. Вказано порядковий номер 20 / 13 — 2020 (20 — загальний, 13 — річний). Оформлення Андрія Пилуха. Наклад 100 прим.

ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ КОНВЕРТІВ ТА ПОШТОВИХ КАРТОК ВИПУЩЕНО МАРКИ «ПЛАСТОВОЇ ПОШТИ»

№03 за каталогом «Пластової пошти» 2019—2021 р.

На марці зображено ювілейну відзнаку та фрагмент поштівки видання 14 куреня УСП ім. полковника І. Богуна в Празі (худ. М. Михалевич).

Також розміщена пластова лілейка та напис «Пластова пошта».

Марки зубковані, виконані на самоклеючому папері, цифровий друк, зубкування виконане на плетері. Розмір марки — 28 x 34 мм.

Марки оформлені в блок (16 марок в блоці), розмір блоку 135 x 190 мм. Наклад 75 блоків.

Погашення марок на конвертах та поштових картках відбулося 11 грудня 2021 р. на поштамті м. Берегово календарним поштовим штемпелем. Купони та марки «Пластової пошти» проштамповані спеціальним художнім штемпелем «Пласту Закарпаття 100 років» (автор Андрій Пилух).

Довідка, подана на зворотах видань (автор пл. сен. Андрій Ребрик):

Від грудня 1921 року і протягом наступних кількох років Пласт у Закарпатті розрісся дуже швидкими темпами — відділи (гуртки або коші) були засновані у всіх більших містах та містечках краю: Ужгород, Мукачево, Перечин, Хуст, Тячів, Рахів, Великий Бичків. А від 1929 року почала діяти в Закарпатті структура Село-Пласту, покликана залучити до українського Пласту не лише гімназійну, а й сільську молодь.

У міжвоєнний період пластуни Карпатської України провели близько сотні таборів різного рівня та майже по всій території Закарпаття — від Великого Березного, через Ужгород, Мукачево, Сваляву і Хуст аж до Кобилецької Поляни і Ясіня. Командантами таборів були Володимир Комаринський, Леонід Бачинський, Ростислава Бірчак, Михайло Бажанський, Богдан Заклинський, Анна Устіянович, Богдан Алиськевич та інші.

Пласт відіграв важливу й основну роль у національному вихованні молоді на Закарпатті. Він встановив фундаментальні моральні, етичні та виховні канони, на яких виховувалося і виховується не одне молоде покоління. Пластуни першими стали у збройній обороні щойно проголошеної Карпатської України у березні 1939 року, через пластову виховну систему за неповне двадцятиліття перейшли тисячі молодих людей, вчителів, інтелігенції. Пласт зміг залучити до своїх лав величезну кількість молоді з усієї території Закарпаття, заложити безліч культурних осередків, аматорських мистецьких та драматичних гуртків, спортивних гуртків тощо.

Начальний Пластун
пл. сен. Юрій Старосольський, ЛЧ:

Я називаю вас «закарпатськими пластунами», бо так, за традицією, називаємо вас, коли співаємо «ваш» гімн, який став нашим спільним гімном. Чи пригадуєте, як «ви» і «ми», галицькі пластуни, стояли напроти себе, одні на Говерлі, а інші на іншому верху Чорногори, і подавали собі знаками Морзе: «СКОБ!»

15 жовтня 1930, смт Магерів, Україна — 27 серпня 2020, м. Нью-Йорк, США

ПЛ. СЕН. КЕР. ЛЕСЯ САВИН ЮЗЕНІВ, «ВЕРХОВИНКА»

Не хочеться вірити, що між нами, «верховинками», вже нема Лесі, не побачимо її усміхненого лица, не відчуємо її оптимістичного настрою, який так додавав охоти до праці в нашому курені. Завжди обов'язкова, спокійна, позитивно наставлена, хоч не раз згадувала, що журиться, чи заплянована нами акція буде успішною. Ми завжди чекали на кожне нове число нашої курінної газетки «З верха на верх», яку вона видавала, бо вона мала дар до слова, вміла знайти цікаві новини з курінного і загальнопластового життя, тож ця газетка нас єднала, хоч ми порозкидані по різних місцевостях і країнах: США, Канада, Аргентина, Австралія, Польща й Україна. Леся видала 81 число, за що ми, «верховинки», їй вдячні.

Померла 27 серпня 2020 в Нью-Йорку. Залишила в смутку двох синів, Романа та Андрія, з дружинами, і четверо внуків. Також залишила курінну і пластову родину.

Леся Юзенів народилася 1930 року в м. Магерів на Львівщині, де після Визвольних змагань опинилася її батьки Юстин Савин, вояк армії УНР, і Анна, з дому Багрій. Від 1936 року жила з батьками в Яворові, де почала науку у Яворівському монастирі сестер Василянок, а

у 1944 р. закінчила сім клас народної школи ім. Т. Шевченка. З приходом більшовиків разом з мамою виїхала з рідного Яворова на захід і, як багато інших втікачів, опинилась в переселеному таборі в Німеччині, де здала гімназійну матуру. У 1950 році виїхала до США й оселилася в Нью-Йорку. Одружилася з Михайлом Юзенівим з Бережанщини — пластуном, членом ОУН.

Коли 1950 року в Америці відновився Пласт, Леся була однією з перших його членок, а також однією із засновниць нашого куреня «Верховинки». Була завжди активна — як виховниця, згодом секретар Головної Пластової Ради, Головної Пластової Булави, а також Крайової Пластової Старшини, зв'язкова куреня юнацтва «Юнак» друкувала в ньому свої дописи з пластового життя та десятки коротких оповідань. Була активною членкою куреня «Верховинки» і довголітньою писаркою і редакторкою курінної газетки.

Активна членка 83-го відділу Союзу Українок в Нью-Йорку, його культурно-освітній референтка, часто приготувляла цікаві доповіді на сходинах відділу.

Рівночасно підтримувала тісний зв'язок з Яворівщиною, дописувала до районної газетки «Яворівщина» і часто писала про цікаві події в діаспорі, про життя наших громад, в якому вона сама активно брала участь. Також часто писала спогади про Яворів, і я завжди подивлялася, як чітко, докладно і з великим сентиментом вона описувала своє дитинство, як добре пам'ятала всі рідні місця і пережиті події.

Леся дуже любила читати, часто купувала чи позичала в бібліотеці книжки, а також ходила на різні виставки, цікаві імпрези, концерти, яких завжди так багато в Нью-Йорку. Також часто була на доповідях в НТШ, виставках Українського Музею чи інших імпрезах української громади.

Нам буде дуже бракувати Лесі. Вона залишила нам гарні спомини з курінного життя, а також стала прикладом талановитої, діяльної українки і пластунки. Митрополит Борис Гудзяк так висловився про Лесю:

«Відходять останні представники Великого Покоління, яке дало нам усе, що мало, і нас виховало вдома і в громаді, передаючи нам чіткі цінності спільноти та служіння. Нехай Господь прийме у своє Царство в.п. Подругу Лесю. Запевняю про свою духовну солідарність. Вічна пам'ять!»

пл. сен. Оксана Кузишин, Верх.

1.12.2002, смт Лисець Івано-Франківської обл. —
26.02.2022, м. Київ

Вихованець Пласту
в Івано-Франківську

РОМАН ДУБІНСЬКИЙ

На другу добу повномасштабного російського збройного вторгнення в Україну, 26 лютого вранці, при обороні Києва загинув дев'ятнадцятирічний пластун Роман Дубінський. Він став сьомим пластуном, що поляг у російсько-українській війні, яка розпочалася у 2014 році, і першим після вторгнення окупантів у лютому.

Роман народився 1 грудня 2002 року у родині Василя та Анни, з дому Роздільської. Походив із селища Лисець Тисменицького району на Івано-Франківщині.

Дитиною вступив до Пласту в станиці Івано-Франківськ, отримав псевдо «Дуб». Належав до новацького рою «Терміти» 3-го гнізда УПН «Лісові бешкетники» (виховник ст. пл. скоб Ростислав Ходоровський, ЛЧ), брав участь у новацьких таборах. Згодом юнакував у гуртку «Пінгвіни» куреня ч. 49 ім. І. Миколайчука (виховник Денис Жарков, а згодом ст. пл. Анатолій Григорів, ЛЧ). Учасник курінних таборів «На дивних берегах» (2014) та «Шлях Спартак» (2015). Активно пластував орієнтовно до середини 2016 року.

▲ Роман Дубінський із друзями-юнаками з 49-го куреня УПЮ

07.06.1999, м. Новий Розділ Львівської обл. —
27.03.2022, біля смт Новотошківське

Старший лейтенант,
пластун з Нового Роздолу

РОСТИСЛАВ БАЛЬЗАН

У 2020 році закінчив Лисецьку загальноосвітню школу I-III ступенів. Навчався в Івано-Франківському вищому професійному училищі сервісного обслуговування техніки, де у 2021 році здобув фах майстра V розряду з діагностики та налагодження електронного устаткування автомобілів.

Призваний до Збройних Сил України 6 жовтня 2021 року. За словами матері, службу проходив у частині А 2250. Останні дні знаходився при Національному університеті оборони України ім. І. Черняховського.

«Уся громада сумує з приводу трагічної загибелі зовсім юного жителя нашого селища Романа Дубінського та висловлює щирі співчуття матері, батькові та найріднішим. Нехай Бог дасть сили пережити біль тяжкої втрати всім, хто знав та любив Романа. Пам'ять про справжнього оборонця рідної землі буде вічною у наших серцях» (зі Слова голови селищної ради).

Поховали Романа на його малій батьківщині 10 березня 2022 р.

27 березня 2022 року на східному фронті в бою за Україну поляг старший лейтенант Ростислав Бальзан, син Михайла та Любомири.

Вихованець 53-го пластового куреня юнаків ім. Євгена Коновальця, до якого вступив 12 вересня 2012 року. Належав до гуртка «Морські котики» (виховник ст. пл. скоб Леонід Верестун). Під час станичного табору «Чорторій» 14.07.2014 склав Пластову Присягу. Наступного року брав участь у курінному мандрівному таборі «Тілами Січових Стрільців» та крайовому виховно-вишкільному таборі «Легіон», програму якого успішно закінчив. Активно пластував орієнтовно до кінця 2015 р.

Закінчив Новороздільську загальноосвітню школу №3 ім. А. Гергерта. Згодом навчався в Академії сухопутних військ, де отримав офіцерське звання старшого лейтенанта. Служив командиром взводу в 17 окремії танковій бригаді ім. Костянтина Пестушка.

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

^ Ростислав Бальзан під час курінного мандрівного табору «Тилами Січових Стрільців»

«Воїн повинен любити і цінувати життя, тоді воювати легше. Саме такою людиною був Ростислав. Завжди готовий прийти на допомогу. На жаль, він загинув, навіки поповнив небесне військо. Загинув, захищаючи Батьківщину. Поліг вірний військовій присязі в бою за нашу Батьківщину, виявивши стійкість і мужність», — з глибоким сумом написали бойові побратими Ростислава.

Похований з почестями на цвинтарі у Новому Роздолі 13 квітня 2022 р.

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

6.07.1989, м. Долина, Івано-Франківська обл. —
14/15.04.2022, м. Маріуполь

Пластун і мистець

ТАРАС ЛАВРІВ

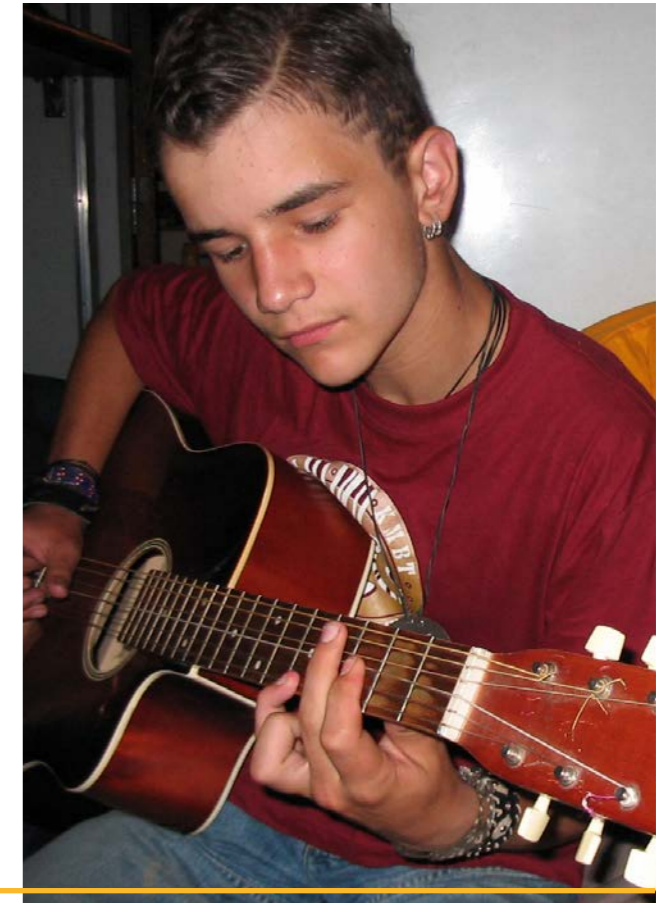
Тарас Лаврів, син Олега та Любови, — боєць полку «Азов», з перших днів повномасштабного російського вторгнення пішов добровольцем на фронт. Загинув у бою в оточеному московськими військами Маріуполі, орієнтовно 14 чи 15 квітня 2022 р. Б.

До Пласту прийшов у рідному місті Долина, де на той час діяв підготовчий курінь ім. Володимира Горбоного. Належав до гуртка «Вовки» (виховник — пл. сен. Богдан Чекалюк, ХМ). Брав участь у крайовому мистецькому таборі «Метаморфози» (2004 р.). Пластував лише в юнацтві.

Виростав у знаній у місті патріотичній родині: батько був художником, мати — вихователькою у дитячому садку. До Пласту належить і старший брат Тараса Ярослав, ХМ.

Навчався у Львівському державному коледжі декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша, відтак у Львівській національній академії мистецтв.

Тренер з Аїкідо Йошинкан у Долині, згодом керівник Школи Бойового Гопака ім. І. Богуна. Від 2020 року — директор Долинської дитячої художньої школи. Гітарист експериментального панк-гурту «Гравіцапа» у Львові, а також гітарист рок-гурту «Залізний Хрест».

^ Тарас Лаврів завжди зігрив пластунів грою на гітарі

Був одружений з Юлією, разом виховували двох дітей, Дарину і Дзвениславу.

«Колектив Долинської дитячої художньої школи сумує у зв'язку з втратою директора та викладача Лавріва Тараса Олеговича, який загинув, захищаючи свою землю від російської орди, на полі бою. Він назавжди залишиться в наших серцях як справжній патріот, козак, захисник України! Глибоко співчуваємо родині», — сумують колеги і вихованці школи.

«Важка втрата для нас. Героїчно в бою за Україну загинув наш «залізний брат» — Тарас Лаврів. Справжній патріот-україноцентрист, націоналіст і гідний син України! Дякуємо тобі, Брате, за те, що йшли пліч-о-пліч! Ти навіки в наших серцях! Співчуття родині та близьким... Вічна пам'ять Славному Лицарю!» — написав фронтмен групи «Залізний хрест» Богдан Жила.

Хай Тобі буде тепло, друже Тарасе, біля пластової Вічної Ватри.

—”—

**ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА
ВІДЗНАЧИЛА КОЖНОГО
З ПОЛЕГЛИХ ПЛАСТУНІВ
ЗАЛІЗНИМ ПЛАСТОВИМ ХРЕСТОМ.**

Вічна пам'ять Героям!

6 липня 1920, м. Борислав, Україна —
23 січня 2022, м. Мельборн, Австралія

ПЛ. СЕН. КЕР. ЛЬОНГІН КОГУТ, ЛЧ

Льонгін Когут народився 6 липня 1920 року в Бориславі на Галичині в родині українських патріотів. Помер 23 січня 2022 року в Мельборні, Австралія, на 102 році життя.

Для нас, його друзів і вихованців Пласту в Австралії, Льонгін був відданим пластуном, вірним другом, безмежно любив родину, внуків і правнуків.

Батько Льонгіна, Петро, інженер, займався дослідженням нафти в Бориславі і рідко бував вдома. Дітей, чотирьох хлопців (Льонгін був наймолодший з братів) виховувала мати, Євгенія, з поміччю дівчини-сироти, яку родина спровадила з Відня. Льонгін мило згадував лагідність матері і дівчини-помічниці.

За свої 101 рік Льонгін спостерігав розвиток Пласту, оскільки належав до новацтва в Галичині, аж до сучасності: членами новацтва є вже третя генерація емігрантів, що приїхали до Австралії після Другої світової війни.

Батько записав Льонгіна до Пласту 1926 року, якраз тоді, коли до Пласту почали набирати дітей з народних шкіл, щоб створити Улад Новиків. На знімці 1928 року стоїть група дітей, членів куреня в Тустановичах (тепер передмістя Борислава).

Різні однострої — хто що має, бо це лише початки, але всі в однакових шапках. З ними виховник в однострої і пластовому капелюсі. Вгорі, крайній справа, стоїть 8-річний Льонгін: біляве волосся, кругле личко, трошки менший за інших. Усі дуже поважні.

До гімназії Льонгін ходив у Дрогобичі, де вчителем історії, географії і фізкультури від 1932 до 1939 року був Іван Чмола — один із засновників Пласту. Хоч Польща заборонила Пласт в Галичині у 1930 році (сам Іван Чмола відбув 2 роки в'язниці за зв'язки з УВО та успішне виховання молоді в Пласті), але Пласт було перетворено на Комісію Виховних Осель і Мандрівок Молоді, тому пластуни далі проводили виховні заняття з дітьми і молоддю, хоч не так відверто.

В очах тих молодих хлопців Чмола був героєм: учасник Першої світової війни в рядах Січових Стрільців, двічі в'язень польських тюрем. Чмола організував мандрівки в Карпатах та табори на Соколі коло Підлютогу, в яких Льонгін брав участь. Але в першу чергу, безперечно, Іван Чмола був патріотом. Кращого виховання на ідейних основах Пласту, вірності Богові й Україні, складно уявити. Вплив батьків і патріотичне пластове виховання залишилося Льонгину на ціле життя.

Після гімназії Льонгін почав студіювати медицину у Львові і рівночасно, слідом за старшими братами і батьком, брав участь у патріотичних акціях. В часи Другої світової війни ситуація стала небезпечною. Одного брата розстріляли, інші пропали безвісти, батьків вивезли на Сибір. Його мати померла в Сибіру, батько таки повернувся додому на початку 1970-х років, маючи 90 років. В родинній хаті вже мешкали інші люди, але відпустили йому одну кімнату, де він прожив ще 4 роки...

Льонгін був змушений втікати на захід сам. У Німеччині головним завданням Льонгіна було пережити війну, відновити студії (тепер дентистику). Там він одружився із Зоєю.

Приїхавши до Австралії, Льонгін спершу забезпечив родину хатою, яку сам побудував, і почав працювати як кресляр.

У 1955 році знов вступив до Пласту, відразу включився до активної праці. В ці перші роки на еміграції була дуже велика потреба у виховній праці з дітьми. Від 1955 до 1969 року Льонгін був виховником, спочатку новаків, а опісля юнаків, зв'язковим від 1963 до 1965 року. Був членом багатьох таборових булав юнаків і комендантом табору юнаків влітку 1963 року.

У 1964 році вступив до куреня «Лісові Чорти». Був членом Крайової Пластової Старшини: писарем від 1963 до 1967 року, згодом референтом вишколів до 1969 року. Той, хто перебирав діловодство після Льонгіна, мав для прикладу і наслідування його сумлінно ведену і старанно задокументовану працю. Як референт вишколів в Крайовій Старшині, Льонгін очолював групу сеньорів, які разом організували і проводили вишколи для нової генерації виховників.

У 1970-х роках, коли Крайова Старшина перейшла до Аделаїди і Сіднею, Льонгін став станичним Вікторії (1970—1972 та 1979—1981 роки) та членом або головою Станичної ради від 1973 до 1978 року. Це був час найбільшої активності Пласту у Вікторії. Станиця активно працювала у всіх ділянках виховної праці, ставили концерти, свята, вечорниці, розбудовували оселю «Сокол».

▲ Серед членів куреня (вгорі, крайній справа), — 8-річний Льонгін Когут. Тустановичі, 22 липня 1928 р.

За ключову роль у провіді станиці і в Крайовій Старшині Льонгін досягнув найвищого ступеня пластуна сеньйора керівництва, був нагороджений найвищим пластовим відзначенням — орденом святого Юрія в золоті.

Навіть пізніше, коли він вже відійшов від постійної виховної й адміністративної праці, Льонгіна можна було залучити до якоїсь справи — чи то провадити співочу групу пластунок, чи допомагати організувати сеньйорські ватри, чи супроводжувати на гітарі спів коло ватри.

Родина пам'ятає його любов до музики (грав на багатьох інструментах, не лише на гітарі), спритність у настільному тенісі, його вміння полагодити будь-що механічне, його любов майструвати. Син Славко розповідає, що коли родина купила першу пральну машину, поки ще жінка встигла щось випрати, Льонгін цілком розібрав машину, щоб дізнатися, як вона функціонує. Але найбільше теплих спогадів залишилося від його опіки, зокрема над внуками. Передавав їм любов до України, вчив життєвої мудрости, грав з ними в настільний теніс та підтримував на їхньому життєвому шляху.

Часом Льонгін мав суворий вигляд, але це приходило до його м'якого серця і готовності допомогти. Був скромною людиною, самостійним і самовистачальним. Після передчасної смерті його подруги життя Зої ще довгі роки жив в колі родини та друзів пластунів. Він надовго залишиться в пам'яті родини та друзів, з якими працював і яких виховував.

Вічна тобі пам'ять, Льонгину.

▼ Від 1955 р. Льонгін Когут знову активно пластував. На теренах Австралії в той час була дуже велика потреба у виховній праці з дітьми. Табір «Верховина», 1955—1956 рр.

СТАНІСЛАВ АНДРІЙЧУК

Втретє запалала Благодійна ватра
(3 пластового життя), ч. 2 (202), с. 7

ВОЛОДИМИР БАЗАРКО

Мої спогади про відновлення Пласту й Україну в 1990-х роках
(3 пластового життя), ч. 1 (201), с. 16

АНДРІЙ БЕРНИК

В Австралії вишколюють виховників
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 9

ДІАНА БІЛИНСЬКА

Місце, що зберігає безліч щирих емоцій
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 20

АНАСТАСІЯ БОДНАРУК

Прапор для нас — символ Шляху, який ми пройшли
(3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 18

**РЕФЕРЕНТУРА ПРЕСИ ТА ІНФОРМАЦІЇ КУРЕНЯ
«ВОВЧА ЛІГА»**

Євген Троян: «Щоб сучасним дітям влаштувати апокаліпсис,
їм просто потрібно вимкнути Інтернет і електрику»
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 6

ОКСАНА ВОДОТИКА

Від малої пластової групи — до повноправного членства
в КУПО (3 пластового життя), ч. 2 (202), с. 17

РОМА ГАДЗЕВИЧ

У США вперше в історії відбулася віртуальна крайова свічечка
(3 пластового життя), ч. 1 (201), с. 12

АДА ГЕЛЬБІГ

«Школа Булавних» — «Незгадані історії»
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 22

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

Об'ява Головної Пластової Булави про відзначення 100-ліття
Пласту на Закарпатті (Офіційне), ч. 1 (201), с. 6

ОРЕСТ ДЖУЛИНСЬКИЙ

Орест Субтельний — пластун і визначний історик
(Пластові постаті), ч. 2 (202), с. 38

СТАНІЦЯ ЕДМОНТОН

пл. сен. кер. Ярослав Скрипник, ВБ
(На Вічну Ватру), ч. 4 (204), с. 50

ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ

Ліда Палій. Мистець пензля, пера і дії — бо ж вона із куреня
«Перших Стеж» (Пластові постаті), ч. 2 (202), с. 34

Данило Святослав Гусар Струк, ВБ. Шляхом від літератури
до енциклопедії (Пластові постаті), ч. 3 (203), с. 38

Володимир Михайло Янів, ЛЧ. Пластун, поет, політичний
дисидент, науковець, релігійний діяч
(Пластові постаті), ч. 4 (204), с. 36

НАЗАР ЗЕЛІНКА

Віктор Гурняк — герой України, вірний Пластовій Присязі
до останнього подиху (Бути вірним Україні), ч. 4 (204), с. 25

ОЛЬГА КАЛЬБУС

Плисти, а не жити — ось що важливо
(Пластові ювілеї), ч. 1 (201), с. 26

Залога «Британія» — наймолодша з «Чорноморських хвиль»
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 17

ЗМІСТ**«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»**

за 2021 рік (числа 201—204)

Опрацювала пл. сен. Ольга Свідзинська

ОЛЕГ КЛИМЧУК

Праця для майбуття України
(3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 12

НЕСТОР КОЛЦЬО

пл. сен. Володимир Пилишенко, ЧМ, «Гарпун»
(На Вічну Ватру), ч. 2 (202), с. 55

ГАЛЯ ЛАВРІВСЬКА

Сеньйори та сеньйорки Австралії спілкувалися віртуально
(3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 21

ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ

Збережімо минуле для нащадків (Від редакції), ч. 1 (201), с. 5

Роман Дзедзик: «Це найкраща історія — дбати про своє
здоров'я» (Наші інтерв'ю), ч. 1 (201), с. 34

Про добре діло і гуманітарну допомогу
(Пласт і суспільство), ч. 1 (201), с. 42

Наближається ювілей незалежності (Від редакції), ч. 2 (202), с. 5

Про Міттенвальд — легенду Пласту діаспори та України
(3 пластового життя), ч. 2 (202), с. 14

«Як гартувалася Державність» (Огляди і погляди), ч. 2 (202), с. 20

З Лярісою Зварун-Музичкою — про війну і навчання,
пластування в Німеччині і США та потроєння передплати
«Пластового шляху» (Наші інтерв'ю), ч. 2 (202), с. 24

Запрошуємо на наш майданчик обміну думками
(Від редакції), ч. 3 (203), с. 5

«Петро Франко: формула долі. Життєпис на тлі доби»
(Огляди і погляди), ч. 3 (203), с. 26

Ростислав Добош, ЦМ: «Пластова організація нас виховує,
щоб ми були корисними суспільству і були прикладом»
(Наші інтерв'ю), ч. 3 (203), с. 30

Потребуємо «Залізних людей» (Від редакції), ч. 4 (204), с. 5

Етап становлення і утвердження «Вовчої школи» пройдено
(3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 6

Мрії збуваються. Катруся Винницька побувала в Україні
(3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 16

АСКОЛЬД С. ЛОЗИНСЬКИЙ

Степан Бандера в Пласті (Наша історія), ч. 4 (204), с. 46

ВІКТОРІЯ МАРКО

Отець Володимир Івашко. Відданий молоді, Пласту і своєму
покликанню (Пластові постаті), ч. 1 (201), с. 44

ОЛЕКСІЙ МЕЛЬНИК (спільно з СЕМЕНОМ СИДОРАКОМ)

Протягом 75 років життя бурлацькеє запалило не одну іскру
в очах пластунів (Пластові ювілеї), ч. 1 (201), с. 22

ЮРКО МИСЬКІВ

пл. сен. Іван Нагірний, ЧК (На Вічну Ватру), ч. 2 (202), с. 58

АНДРІЙ МИХАЛЬЧИШИН

Любимо сонце, рух, життя
(3 пластового життя), ч. 1 (201), с. 20

ОЛЬГА МУХА

«На К2 все множимо на два!»
(3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 21

ЛЮБОМИР ОНИШКЕВИЧ

Третій Начальний Пластун д-р Любомир Тарас Романків
зустрів 90-ліття (Пластові постаті), ч. 2 (202), с. 40

МАРІЯ ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
(СПІЛЬНО З ЮЛІАНОЮ СТРИПОЮ)

До вершин Еквадору (3 пластового життя), ч. 1 (201), с. 7; ч. 2 (202), с. 10; ч. 3 (203), с. 12

АНАТОЛІЙ ПЕТЛЬОВАНІЙ

Вшанували Митрополита Андрея Шептицького (Пластова колекція), ч. 1 (201), с. 52

«Пластовий шлях» у філателістичних випусках (Пластова колекція), ч. 2 (202), с. 50

3 нагоди двох єпископських ювілеїв (Пластова колекція), ч. 3 (203), с. 49

3 нагоди 30-ліття від часу відновлення Пласту у Самборі (Пластова колекція), ч. 4 (204), с. 44

ВІКТОРІЯ ПОПАДИНЕЦЬ

Подорож у Закрайсвіття (3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 10

АНДРІЙ РЕБРИК

«Народу вольного сини». До 100-літнього ювілею Пласту на Закарпатті (Пластові ювілеї), ч. 1 (201), с. 30

Гей, зі Львова і Мукачева... на Говерлу. Про таборування галицьких та закарпатських пластунів у міжвоєнний період (Пластові ювілеї), ч. 3 (203), с. 42

НАЗАР РОЗЛУЦЬКИЙ

Маркіян Паславський: історія про вибір бути Українцем (Бути вірним Україні), ч. 2 (202), с. 30

БОГДАН САДОВИЙ

Прапоре наш... (3 пластового життя), ч. 3 (203), с. 24

ХРИСТИНА САНТОРЕ

Пласт проти ворожечі та дискримінації (Офіційне), ч. 2 (202), с. 23

ОЛЬГА СВДЗИНСЬКА

Зміст «Пластового шляху» за 2020 рік (Іменний покажчик), ч. 1 (201), с. 56

Андрій Лука Біланюк (На Вічну Ватру), ч. 3 (203), с. 52

АНДРІЙ СОВА

Печатка пластового куреня імени гетьмана Івана Мазепи (Пластова історія), ч. 1 (201), с. 49

У Львові відбувся семінар з нагоди 130-ліття від дня народження Петра Франка (Пластова історія), ч. 1 (201), с. 50

Провідні пластові діячі Степан Гайдучок та Петро Франко: шлях від «Українського Спортивного Клуба» до Пласту (Пластова історія), ч. 2 (202), с. 44

У переддень заснування Пласту: діяльність Степана Гайдучка та Петра Франка у спортовому товаристві «Україна» (Пластова історія), ч. 3 (203), с. 54

«І покажем, що ми, браття, козацького роду». Степан Гайдучок і Петро Франко — організатори та учасники Перших Запорозьких ігрищ 1911 року у Львові (Пластова історія), ч. 4 (204), с. 56

ВОЛОДИМИР СОКИРКО

Творець маленької України у Франції (Пластові постаті), ч. 4 (204), с. 40

МИРОН СПОЛЬСЬКИЙ

Привітання з нагоди 30-ліття Незалежності України (Офіційне), ч. 3 (203), с. 29

Привітання із Різдвом та Новим роком (Офіційне), ч. 4 (204), с. 35

ЗЕНОН СТАХІВ

пл. сен. Любомир Гевко, ЧМ (На Вічну Ватру), ч. 4 (204), с. 54

ТАРАС СТЕПАНЮК

В пам'ять про батька. Пластун зі США Тарас Ференцевич зібрав 10 тис. доларів для Пласту в Україні (3 пластового життя), ч. 1 (201), с. 14

УСТЯ СТЕФАНЧУК

Дора Салабан Горбачевська: «Треба про це говорити: що означає бути дівчиною, жінкою, що це означає у Пласті» (Наші інтерв'ю), ч. 4 (204), с. 30

АНДРІЙ ФИЛИПОВИЧ

пл. сен. Йосиф Мицик, «Джо», ПБ (На вічну ватру), ч. 3 (203), с. 52

СТЕПАН ХМІЛЬ

Камінаут традиціоналіста (Я так думаю), ч. 4 (204), с. 29

ІРИНА ЧАЙКОВСЬКА ПАВЛІВ

Плекаймо і зберігаймо наші традиції та звичаї (Пласт і суспільство), ч. 1 (201), с. 40

ЗАГІН «ЧЕРВОНА КАЛИНА»

пл. сен. Іван Лучечко, ЧК (На Вічну Ватру), ч. 1 (201), с. 54

БОГДАН І. ШУЛЯКЕВИЧ

«На здоров'я»: гуманітарна поміч Україні (Пласт і суспільство), ч. 3 (203), с. 34

ВАСИЛЬ ЩЕКУН

«Целібат Мурлики», або 30 котячих років (Пластові ювілеї), ч. 3 (203), с. 46

ЮРІЙ ЮЗИЧ

Генерал-майор Микола Кравців — «Гоко» (На Вічну Ватру), ч. 4 (204), с. 52

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Про пластові теренові ігри у новому виданні Миколи Бігуса (Огляди і погляди), ч. 1 (201), с. 48

3 нагоди 90-ліття Начального Пластуна д-ра Любомира Романкова (Пластова колекція), ч. 2 (202), с. 52

«На таких, як він, тримається Україна» (3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 14

Він був сівачем добра на рідній землі (Огляди і погляди), ч. 4 (204), с. 28

ОКСАНА ЯЦКІВСЬКА

Крайовий вишкільний табір: 25 років збираємо провідників та провідниць зі всієї України (3 пластового життя), ч. 4 (204), с. 22

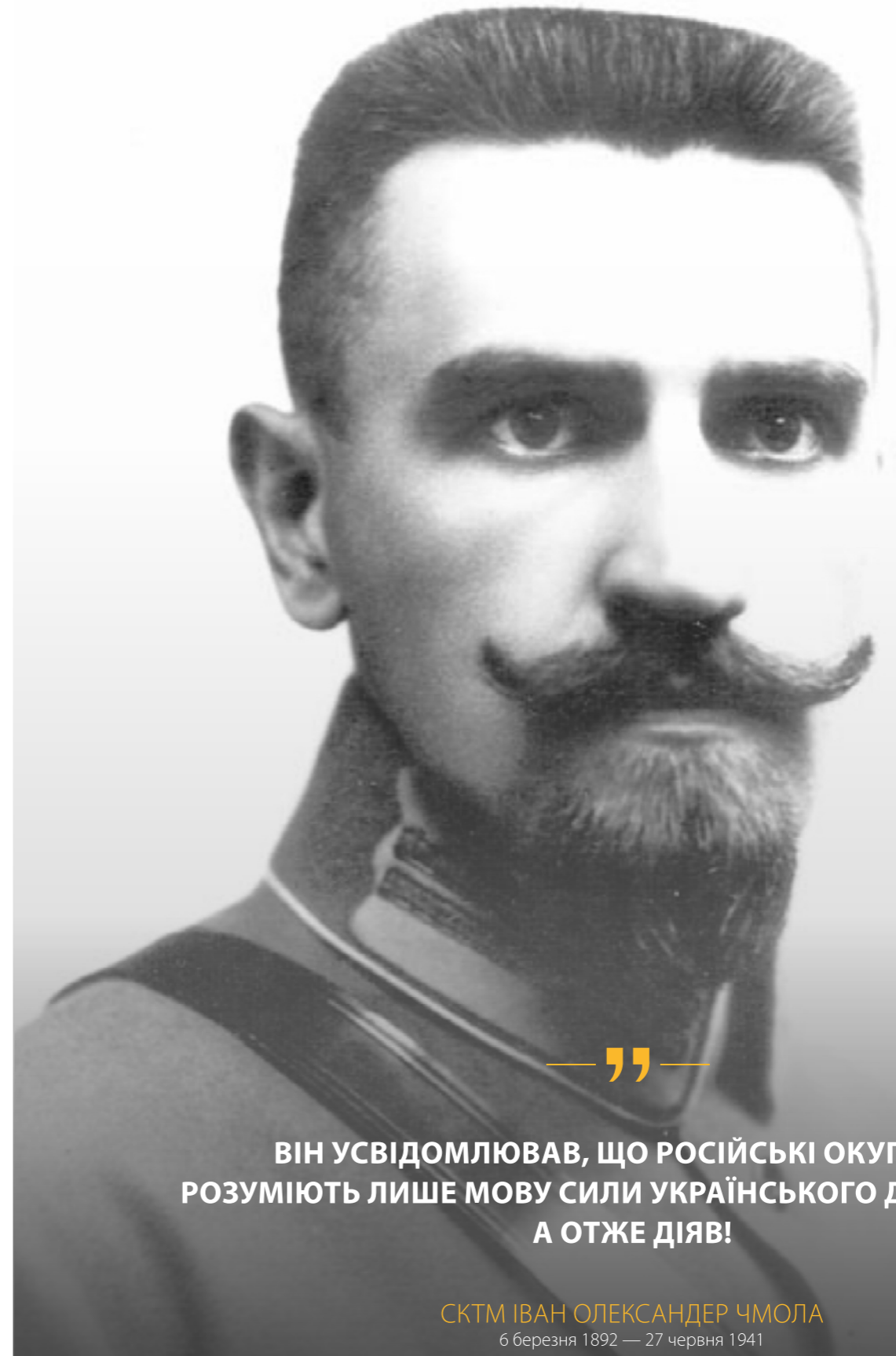
БЕЗ АВТОРА

Любомир Романків — українець, який змінив світ (Пластові постаті), ч. 2 (202), с. 43

пл. сен. Богдан Медвідський, ВБ (На Вічну Ватру), ч. 2 (202), с. 54

пл. сен. кер. Юрій Тарасюк, ЛЧ (На Вічну Ватру), ч. 4 (204), с. 48

пл. сен. Ігор Стецура, ВБ (На Вічну Ватру), ч. 4 (204), с. 49

**ВІН УСВІДОМЛЮВАВ, ЩО РОСІЙСЬКІ ОКУПАНТИ
РОЗУМІЮТЬ ЛИШЕ МОВУ СИЛИ УКРАЇНСЬКОГО ДУХУ І ЗБРОЇ,
А ОТЖЕ ДІЯВ!**

СКТМ ІВАН ОЛЕКСАНДЕР ЧМОЛА

6 березня 1892 — 27 червня 1941

український військовий та педагогічний діяч, співзасновник Пласту і стрілецького руху, старшина Легіону УСС, відтак співорганізатор і полковник Січових Стрільців у Києві

Курінь ч. 29 УСП та курінь ч. 29 УПС

ВЕЛИКЕ ПЛЕМ'Я «СІРОМАНЦІ» ІМ. А. ГАРАСЕВИЧА

Курінь УСП «Сіроманці» заснований 28 березня 1952 року в Нью-Йорку (США) з членів юнацького гуртка «Чорні коти», які саме тоді перейшли до УСП. До лав новоствореного куреня увійшли пластуни, зацікавлені журналістикою, літературою, мистецтвом та виховною діяльністю. А назву «Сіроманці» перейняли від однієї з відомих сотень УПА.

Мета Племени — пізнання та поширення української науки, літератури і мистецтва, видавнича діяльність, виховництво та інструкторство. З початком повномасштабної збройної агресії Росії проти України військовиками став понад десяток членів стежі в Україні.

На даний час діють Метропольна (США), Українська, Канадська й Аргентинська стежі, які об'єднують майже сто членів УСП та УПС.

Курінний клич «Сіроманців» — «Авуу!»

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

PRINTED IN USA